

Jornades
per a l'excel·lència

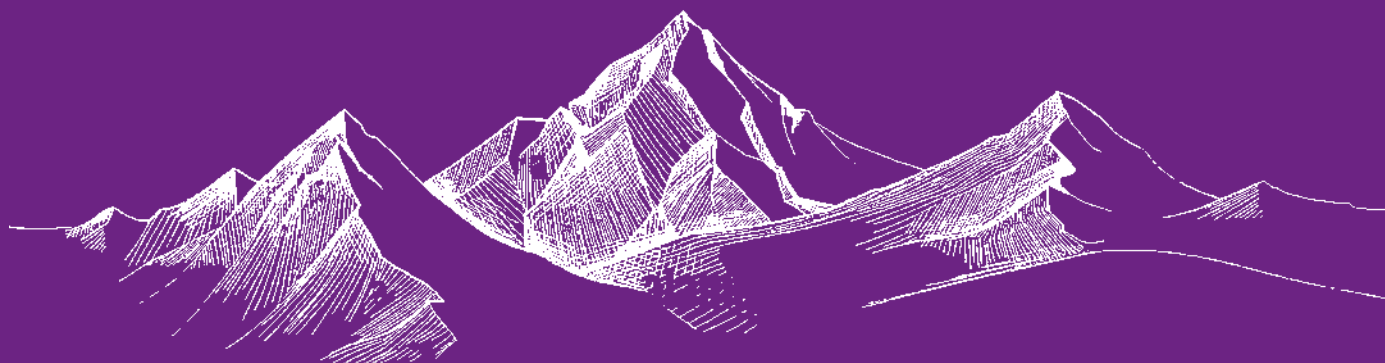
Juventut al Pirineu:

Projecte vital
i professional

DE LA REFLEXIÓ A L'ACCIÓ

Propostes derivades de les onzenes Jornades per a l'excel·lència de 2024

ÍNDEX

Introducció

Breu resum de les Jornades per a l'excel·lència de 2024

De la reflexió a l'acció. Propostes per al projecte professional i vital dels joves del Pirineu

1. Habitatge
2. Formació
3. Emprenedoria
4. Digitalització
5. Valors
6. Participació, lleure i esport
7. Sostenibilitat
8. Administració

Agraïments

Fons d'informació

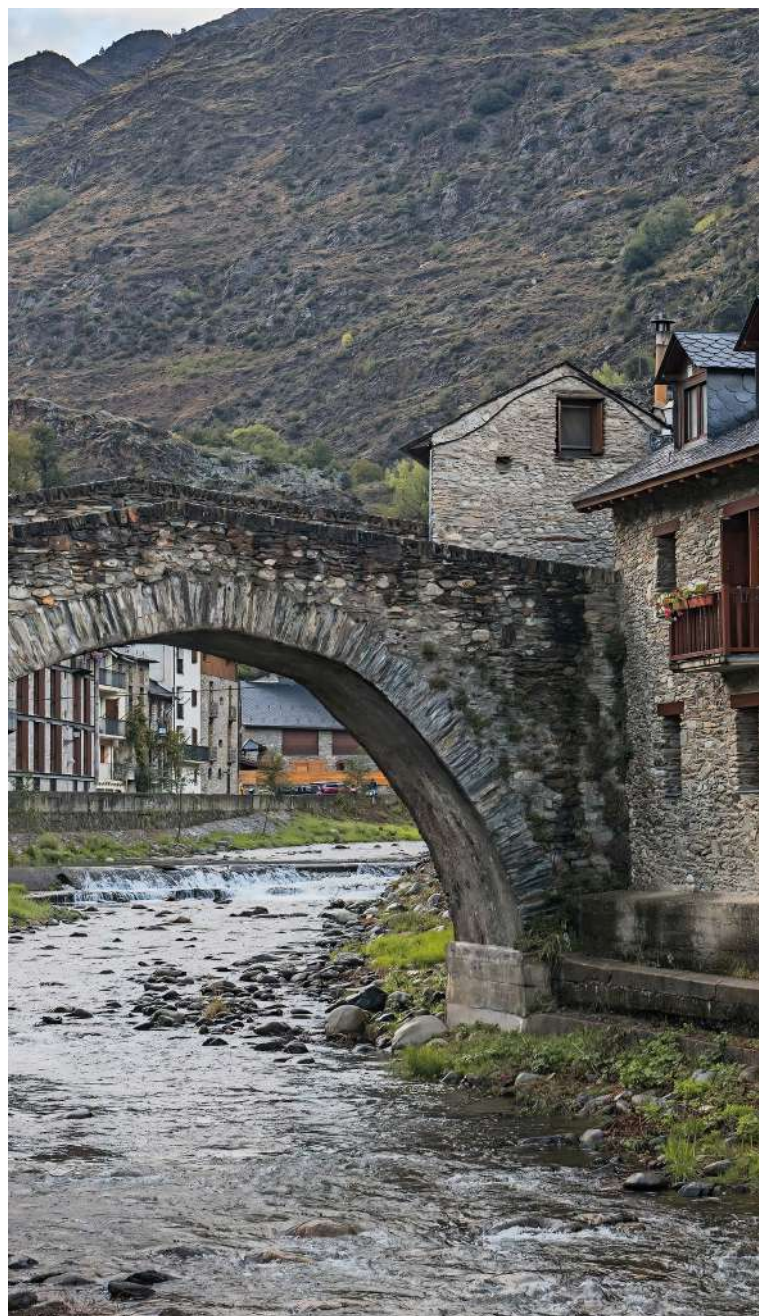
INTRODUCCIÓ

Les Jornades per a l'excel·lència celebrades els dies 4 i 5 d'octubre de 2024 a Esterri d'Àneu van comptar amb 4 blocs que van abraçar temàtiques molt diverses i que van permetre fer una reflexió transversal sobre el futur dels joves. Unes reflexions que van ser ben complementades en la sessió prèvia a Andorra del 19 de setembre i la de posterior a Vielha el 22 de novembre.

En total vam celebrar 14 taules rodones amb més de mig centenar de ponents que van aportar molt coneixement al voltant de l'emprenedoria, la formació, l'habitatge, la digitalització, el teixit associatiu, l'oci i l'esport, la sostenibilitat i els valors. Aquest era l'objectiu de les Jornades per a l'excel·lència. Ara, però, cal passar a l'acció.

Totes les taules rodones van abocar problemes, realitats, oportunitats i solucions amb molts aspectes coincidents o repetits en els diversos debats vius que té la societat d'avui i que constaten de forma clara els problemes que tenen els joves del Pirineu.

Per tant, des de les Jornades per a l'excel·lència proposem passar de la reflexió a l'acció amb la voluntat d'aportar valor al treball fet abans i durant les Jornades i amb l'objectiu que en els anys que venen podem contribuir a fer efectives les propostes que descriurem en aquest dossier. Perquè aquests suggeriments, a més, neixen del Pirineu i per part de la gent que estima el Pirineu.

“Des de les Jornades per a l'excel·lència, proposem passar de la reflexió a l'acció per aportar valor al treball fet abans i durant les Jornades”

LES JORNADES PER A L'EXCEL·LÈNCIA

Les onzenes Jornades per a l'excel·lència van congregar durant dos dies a més de dues-centes persones a Esterri d'Àneu, xifra a la qual cal afegir el públic que va presenciar els debats i ponències per *streaming* o per Lleida TV. Un èxit que se suma a l'alta qualitat de la “plantilla” de ponents d'aquesta edició.

L'esdeveniment va permetre fer una extensa i transversal radiografia de les principals preocupacions i àmbits en els quals cal actuar per afavorir un futur professional i vital per als joves del Pirineu. Els blocs es van dedicar a fer una radiografia de l'entorn actual dels joves, com és l'emprenedoria, la formació, la digitalització, el lleure i l'esport, la sostenibilitat o els valors.

La llista de ponents va ser prou variada, destacant que per primera vegada hi havia representants de totes les comarques de muntanya de Catalunya, d'Andorra i de la Vall d'Aran. També en aquestes Jornades es va estrenar la sessió aranesa, celebrada a finals de novembre i que va corroborar la feina feta a Andorra al setembre i els dos dies de sessions de les jornades centrals d'Esterri d'Àneu.

També es va comptar amb una àmplia representació institucional amb dirigents de la conselleria de Drets Socials i Inclusió, de la Direcció General d'Habitatge, de la Secretaria d'Estat i Esports del Govern d'Andorra, la síndica d'Aran i de la Diputació de Lleida, així com alcaldes, regidors i consellers comarcals de tot el Pirineu.

DE LA REFLEXIÓ A L'ACCIÓ

1. HABITATGE

La manca d'habitatge a preu assequible, tant de lloguer com de compra, és el principal problema per als joves. I també per als no tan joves. Aquesta situació crítica afecta, a més, a tota la resta d'àmbits i problemàtiques que es puguin analitzar per al desenvolupament d'un territori. És a dir, la manca d'un lloc per viure afecta a la creació d'empreses i l'emprenedoria, a l'arrelament o captació de població, al foment de nous estudis o a la construcció d'infraestructures i equipaments.

Per tant, és una prioritat a resoldre a curt termini i, per ara, les administracions han estat incapaces de trobar solucions. Encara més, els preus no han parat de pujar i l'oferta al Pirineu se centra només en pisos i cases com a segones residències o d'ús turístic.

Estem parlant que a la vegueria del Pirineu hi ha gairebé tants habitants (76.543) com habitatges (72.955). Segons l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) amb dades de 2024 i a l'àmbit de l'Alt Pirineu i l'Aran la població és:

EDAT	HOMES	DONES	TOTAL
0-15 anys	5.174	4.853	10.027
16-64 anys	26.345	24.103	50.448
65 o més	7.608	8.460	16.068
TOTAL	39.127	37.416	76.543

EVOLUCIÓ POBLACIÓ D'ANDORRA

	POBLACIÓ	CREIXEMENT POBLACIÓ	CREIX. VEGETATIU	CREIX. MIGRATORI	% CREIX. POBLACIÓ
2010	70.290	-3.310	589	-3.899	-4,50
2011	69.772	-518	518	-1.036	-0,74
2012	69.758	-14	434	-448	-0,02
2013	69.966	208	397	-189	0,30
2014	70.570	604	383	221	0,86
2015	71.732	1.162	377	785	1,65
2016	73.105	1.373	324	1.049	1,91
2017	74.794	1.689	265	1.424	2,31
2018	76.177	1.383	282	1.101	1,85
2019	77.543	1.366	254	1.112	1,79
2020	78.015	472	120	352	0,61
2021	79.535	1.520	117	1.403	1,95

Font: Departament d'Estadística. Elaboració pròpia.

I hi ha gairebé la mateixa població a tot el Pirineu català que a Andorra, amb una forta càrrega migratòria que permet creixements de població positius. D'aquest gruix, la població jove andorrana és la següent:

POBLACIÓ DE 16 A 29 ANYS I PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ

ANY	POBLACIÓ 16-29 ANYS	TOTAL POBLACIÓ	% POBLACIÓ 16-29 ANYS
2010	11.997	70.290	17,1
2011	11.368	69.772	16,3
2012	10.861	69.758	15,6
2013	10.639	69.966	15,2
2014	10.685	70.570	15,1
2015	10.848	71.732	15,1
2016	11.109	73.105	15,2
2017	11.582	74.794	15,5
2018	11.878	76.177	15,6
2019	12.193	77.543	15,7
2020	12.209	78.015	15,6
2021	12.594	79.535	15,8

Font: Departament d'Estadística. Elaboració pròpia.

I el 57% dels habitatges no són principals, sinó que són immobles buits, segones residències o pisos turístics. Les xifres de 2021 sobre els habitatges principals a l'Alt Pirineu i l'Aran són:

PRINCIPALS	31.203
NO PRINCIPALS	41.753

El règim de tinença dels habitatges principals al Pirineu i l'Aran l'any 2021 és el següent:

PROPIETAT	19.008
LLOGUER	8.367
ALTRES	3.825
TOTAL	31.203

L'IDESCAT també diu que al Pirineu hi havia el 2011, un total de 8.683 pisos buits:

La gràfica següent mostra el nombre d'habitatges d'ús turístic i els estudis més recents indiquen que en vuit anys s'han multiplicat per quatre el nombre d'habitatges turístics, de manera que podrien acollir el 80% dels aranesos i el 63% dels veïns de l'Alta Ribagorça.

Habitatges en edificis destinats principalment a habitatge. Per tipus i any de construcció					
▶ Alt Pirineu i Aran					
2011					
▶ Sense filtres					
	Principals	secundaris	No principals		Total
			buits	total	
Abans de 1900	3.626	2.228	1.569	3.796	7.422
1900 a 1920	742	518	262	780	1.522
1921 a 1940	667	469	345	814	1.481
1941 a 1950	1.270	364	479	843	2.113
1951 a 1960	2.316	1.323	750	2.073	4.389
1961 a 1970	3.106	1.644	626	2.270	5.376
1971 a 1980	5.476	5.828	1.196	7.024	12.499
1981 a 1990	2.764	3.105	501	3.606	6.370
1991 a 2001	4.028	5.552	719	6.271	10.299
2002 a 2011	5.061	7.013	1.993	9.006	14.067
No hi consta	2.007	459	244	702	2.710
Total	31.063	28.502	8.683	37.185	68.248

Font: Idescat, a partir del Cens de població i habitatges de l'INE.

Donem un cop d'ull a Andorra. En concret a la tipologia de les llars dels joves:

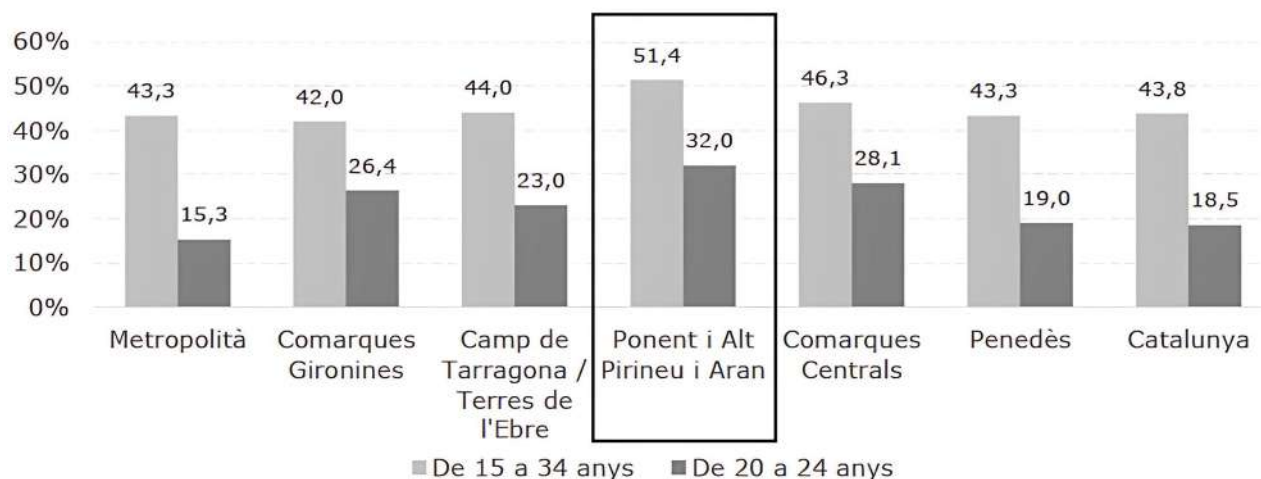
TIPUS DE LLAR (JOVES DE 16 A 29 ANYS)

	2017	2018	2019	2020	2021
Viu amb els pares	75,4	77,9	79,6	77,5	78,9
Parella sense fills	11,7	7,6	9,3	10,4	10,6
Parella amb fills	5,0	6,5	3,7	5,0	2,8
Viu sol/a	5,7	4,2	5,9	5,0	6,0
Altres	1,8	3,4	1,5	2,1	1,8
Viu amb fills sense parella	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0

Font: elaboració pròpia a partir de les dades originals de l'Enquesta de Pressupostos Familiars facilitades pel Departament d'Estadística.

La gràfica andorrana és extrapolable a Catalunya i això constata que la manca d'habitatge provoca que la taxa d'emancipació sigui cada any més baixa. Als joves els costa cada vegada més deixar la casa dels pares. Aquesta taxa d'emancipació juvenil és del 51,4% a Ponent, el Pirineu i l'Aran, la més alta de Catalunya i on més de la meitat dels majors de trenta-cinc anys estan emancipats, segons l'Enquesta de la Joventut de 2022 de la Direcció General de Joventut. A Andorra, l'emancipació fins als trenta anys és inferior a la taxa catalana.

Les raons que justifiquen aquestes dades són que els joves del Pirineu i l'Aran marxen per estudiar i treballar fora del seu territori de naixement. També perquè els que es queden tenen més opcions d'aconseguir un habitatge que a Andorra o la resta de Catalunya, especialment a l'Àrea Metropolitana, tot i l'actual conjuntura. I finalment, perquè el mercat de treball també ofereix més possibilitats. Aquestes són les xifres de la taxa d'emancipació catalana:

Cal recordar que malgrat tenir millors dades, només la meitat dels joves es poden emancipar i sempre en la franja alta d'edat de la joventut. La taxa andorrana és:

SITUACIÓ D'EMANCIPACIÓ DELS JOVES DE 16 A 29 ANYS

	2017	2018	2019	2020	2021
Emancipat	23,8	20,5	19,3	20,4	19,7
No emancipat	76,2	79,5	80,7	79,6	80,3

Font: elaboració pròpia a partir de les dades originals de l'Enquesta de Pressupostos Familiars facilitades pel Departament d'Estadística

I el lloguer ha aconseguit una petita estabilització de preus en el darrer any des que el Govern ha establert preus màxims en municipis anomenats tensionats, tot i que portaven anys amb clares tendències a l'alça. Al Pirineu, a la Cerdanya o a l'Aran segueixen com les comarques amb els preus més alts. La mitjana anual de lloguer contractat durant l'any 2023 és, segons la Generalitat, la següent:

COMARCA	LLOGUER 2023
Alt Urgell	529,74
Alta Ribagorça	407,43
Cerdanya	664,63
Pallars Jussà	380,97
Pallars Sobirà	465,29
Val d'Aran	621,43
Alt Pirineu i Aran	536,76
Catalunya	835,22

No es pot obviar que la Generalitat de Catalunya ha anunciat un ambiciós pla per posar a disposició dels ciutadans un total de 50.000 habitatges, fomentant la nova construcció i la rehabilitació i incentivant el lloguer assequible. El director general d'Habitatge, Jordi Mas, així ho va confirmar a les Jornades d'Estèrri d'Àneu.

El Govern d'Andorra també ha presentat un pla a tres anys per disposar de 500 habitatges de lloguer a preu assequible, de manera que el cost màxim no representi més del 30% dels ingressos de la llar. Actualment, ja hi ha 23 pisos a Canillo, 27 a Andorra la Vella i 4 a Sant Julià de Lòria. Les previsions són que ben aviat hi hagi habitatges disponibles a Canillo, Arinsal i més oferta a Andorra la Vella.

La urgència de l'habitatge fa que sorgeixin múltiples iniciatives arreu dels territoris de muntanya, ja que aquest problema social és avui la principal prioritat de les administracions.

Fan falta habitatges per a estudiants, com ja passa a Sort, i també allotjament digne per als treballadors de les estacions d'esquí i altres serveis relacionats amb activitats econòmiques, perquè els elevats lloguers de pisos turístics o la manca d'oferta ha abocat a uns quants nuclis, com Naut Aran, a dormir en autocaravanes.

És per això que hi ha algunes experiències reeixides com la de la Pobla de Segur, que ha aconseguit desbloquejar una promoció d'habitatges buits propietat de la Sareb. En

concret, es tracta d'un edifici de 42 habitatges, dels que 12 estan ocupats i que després de molt treball i esforç van aconseguir que l'INCASÒL comprés aquests immobles. L'Ajuntament va redactar unes bases per adjudicar a joves en règim de lloguer, però només dues peticions complien els requisits. La iniciativa, però ja ha aconseguit adjudicar 17 pisos després de tres anys i amb lloguers assequibles d'entre 220 i 315 euros.

Una altra iniciativa del mateix municipi i que ja apliquen molts altres ajuntaments és un recàrrec a l'IBI per qui tingui pisos buits i forçar que es posin al mercat.

Una darrera proposta de la Pobla de Segur passa per recuperar el parc de 18 bungalows de l'antic consorci que tenien amb Renfe. Ara es volen refer aquests petits habitatges mitjançant un cicle formatiu dual de construcció, de manera que es combini l'aprenentatge teòric i pràctic i es puguin rehabilitar aquests bungalows o bé construir-ne de nous. El seu ús podria destinar-se a allotjar estudiants del cicle formatiu de muntanya que no són de La Pobla i que ara no tenen on allotjar-se. També es plantegen rehabilitar un edifici del centre històric per acollir estudiants.

Altres propostes passen per les cooperatives d'habitatge en les que un grup de persones o famílies creen una societat per construir o rehabilitar habitatges per viure-hi. Aquest és el cas que s'ha dut a terme a la Vansa i Fórnols, Baix Pallars o bé a Tremp amb el projecte del Rogle per disposar d'habitatge social aprofitant pisos buits de la comarca. I en aquesta iniciativa es busca noves fórmules d'habitatge com el pis compartit o comunitari.

A Lleida, per exemple, també hi ha propostes de cooperatives pensades per a joves que volen iniciar la seva trajectòria vital emancipada, com la que duu a terme l'entitat Obrint Portes, que treballa també a altres poblacions catalanes.

La masoveria és una altra de les alternatives que busquen aconseguir habitatge i que implica deixar la rehabilitació en mans d'un col·lectiu, cooperativa o famílies, que assumeixen aquesta obra a canvi d'una reducció o una cadència en el pagament del lloguer durant determinat temps.

El primer pla pilot de masoveria urbana del Pirineu s'està executant a la Vall de Boí, a l'Alta Ribagorça, i ha aconseguit que sis propietaris i una desena d'inquilins optin a tirar endavant aquesta iniciativa.

És per tot plegat, que des de les Jornades per a l'excel·lència proposem les següents accions:

ACCIONS ÀMBIT 1

1- Afavorir la rehabilitació, la compra de sòl i pisos vells/buits, canvis urbanístics per alliberar sòl edificable, finançament per ajuntaments i privats, i ajuts per a la compra o lloguer per a gent jove.

2- Creació d'una Empresa de Promoció de l'Habitatge del Pirineu o un organisme similar. Es tracta que un organisme públic, però amb criteris i una executiva privada faci polítiques d'habitatge amb major celeritat i menys burocràcia. De caràcter tècnic i amb pressupost del Pla de l'Habitatge de la Generalitat per col·laborar amb els ajuntaments i operadors privats per accelerar projectes, tràmits, disposició de sòl o construcció de noves promocions.

3- Foment de les cooperatives d'habitatge i de la masoveria.

4- Incentius fiscals i ajuts econòmics per als propietaris que posin habitatges en règim de lloguer o rehabilitin pisos.

5- Crear equipaments residencials per a joves, siguin per estudiants o treballadors temporals de sectors vinculats al turisme.

LIDERATGE

Departament de Territori, Secretaria d'Habitatge, Incasòl, ajuntaments, sector privat (promotors, constructors, API...), cooperatives d'habitatge...

DE LA REFLEXIÓ A L'ACCIÓ

2. FORMACIÓ

Molts joves se'n van a estudiar a la universitat a Lleida o Barcelona i ja no tornen, ja sigui perquè han estudiat graus que no tenen demanda al Pirineu o bé perquè les grans ciutats generen moltes més oportunitats. La voluntat de molts d'ells, però, seria tornar perquè el sentiment de pertinença i d'aposta de futur per casa seva hi és, però no hi ha els mitjans, i la carrera personal i professional es veu molt complexa.

Això no obstant, en els darrers anys s'han fet passos importants per dotar el Pirineu català de formació universitària i d'ensenyaments necessaris i amb demanda al territori. Es busca millorar l'oferta educativa amb graus d'interès per a aquestes comarques, però, a la vegada es

pretén evitar la fuga de talent, que ara busca alternatives a la Universitat de Lleida, les universitats de Barcelona i la d'Andorra, tot i que també amb una destacada presència a la UOC per cursar graus per internet.

Actualment, la Universitat de Lleida (UdL) capta al voltant de la meitat dels alumnes lleidatans procedents de Batxillerat o FP que aproven la selectivitat. Tanmateix, hi ha grans diferències entre comarques. Els graus que s'imparteixen a la UdL són l'opció majoritària entre els alumnes de les comarques del pla, però no ho són a les del Pirineu. Aquesta és la relació d'alumnes lleidatans matriculats a la UdL aquest curs:

Lleida	5.115
Alt Urgell	76
Alta Ribagorça	29
Cerdanya	16
Garrigues	176
Noguera	432
Pallars Jussà	82
Pallars Sobirà	35
Pla d'Urgell	421
Segarra	168
Segrià	3.172
Solsonès	63
Urgell	400
Vall d'Aran	44

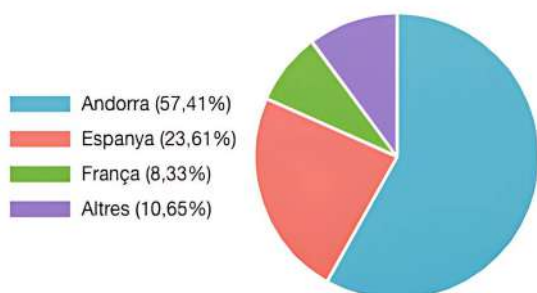
Ara bé, cal tenir en compte que en analitzar en quins estudis es matriculen els alumnes de les comarques de muntanya, es dona la circumstància que la majoria són carreres en les quals la UdL omple totes les places, com ADE o Psicologia. Així mateix, hi ha un nombre important que opta per estudis a distància a la

UOC, que és la institució universitària que el curs 2019-20 comptava amb més inscrits a l'Alt Urgell (104, per 96 de la UdL) i al Sobirà (38 i 34, respectivament). A l'Alta Ribagorça també era primera, empatada en aquest cas amb la Universitat Politècnica amb 15 alumnes, mentre que la UdL i la UB en van tenir 14 cada una.

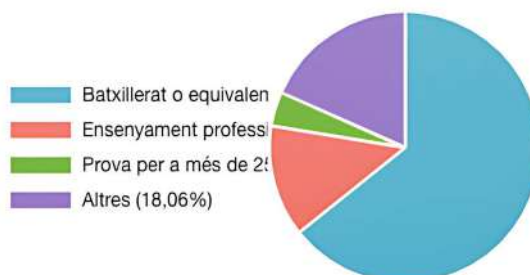
Andorra també capta alumnes del Pirineu català:

Origen dels estudiants de 1r curs de formació reglada (2023-2024)

Segons el país d'estudis d'accés

Segons el tipus de titulacions

La Universitat d'Andorra compta amb prop de 2.000 alumnes i té una oferta formativa de 9 graus, 2 dobles graus i 4 màsters.

Els universitaris del Pirineu opten per un centre en funció de la qualitat o prestigi de la formació que els interessa sense tenir en compte la proximitat d'aquest. Això passa perquè han de fer, tant sí com no, un desplaçament que implica buscar pis o residència per viure-hi i tant és si és a Lleida, a Barcelona o a altres ciutats on es desplacen, sobretot per cursar cicles formatius.

Avui només es pot estudiar INEFC i Infermeria al Pirineu. Un grup d'estudiants del grau d'Infermeria de la Universitat de Lleida (UdL) va completar per primer cop un curs acadèmic a la Regió Sanitària de l'Alt Pirineu i Aran el passat any 2023-2024. Pel que fa a Infermeria, van ser 7 alumnes de quart dels campus de Ciències de la Salut de Lleida i d'Igualada, que van fer un primer semestre a l'Hospital Comarcal del Pallars, a Tremp, i el segon el van dedicar a una assignatura optativa i a les pràctiques clíniques en altres centres assistencials de la regió sanitària, com ara CAPs, centres residencials de gent gran,

l'Hospital de Cerdanya, el Servei d'Atenció Primària Lleida Nord de l'ICS, la Fundació Hospital de Puigcerdà o el Sistema d'Emergències Mèdiques i Gestió de Serveis Sanitaris. Per aquest curs, el departament d'Universitats ha ampliat a 21 les places d'Infermeria al Pirineu.

L'altra oferta universitària és l'INEFC Pirineus, ubicat des de 2021 a la Seu d'Urgell. S'imparteix el grau en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport especialitzat en esports de muntanya i riu per a un grup desplaçat d'aquesta titulació de l'INEFC de Lleida, adscrit a la Universitat de Lleida. Combina el grau universitari i la formació d'ensenyaments en l'activitat física i l'esport al medi natural. Consta de 40 places de primer curs i l'aprenentatge es fa al Parc del Segre i en instal·lacions municipals pel que fa a la capital de l'Alt Urgell, però també a l'estació d'esquí de la Molina. El 2024 es va aprovar una aportació de 4 milions de la Generalitat per la nova seu d'INEFC. Altres 3 milions els donarà la Diputació de Lleida i l'Ajuntament de la Seu d'Urgell posarà la resta per un projecte que el consistori ja ha aprovat i licitat amb un pressupost global d'11 milions d'euros.

Pel que fa a secundària hi tenen un paper molt important de cara al futur els cicles formatius, però cal adaptar l'oferta a les necessitats laborals del territori. L'exemple més clar i exitós és l'institut públic Centre d'Esports de Muntanya del Pallars (ICEM Pallars), a la Pobla de Segur, que imparteix els cicles formatius de règim especial d'esports. Actualment, el centre té una matrícula de 800 alumnes anuals.

En aquest centre s'imparteixen cicles de grau mitjà i superior en busseig, descens de barrancs, escalada, espeleologia, salvament, esquí alpí, esquí de fons, excursionisme, piragüisme en aigües braves i recreatiu, surf de neu i alta muntanya. Són especialitzacions que tenen demanda, èxit de matrícula i creen professionals acreditats per a les empreses del Pirineu. És, per tant, el centre públic de referència del departament d'Educació en aquesta formació.

També hi ha el centre especialitzat en formació agrària amb 25 graduats anuals a l'Escola Agrària del Pirineu, que es troba a Montferrer i Castellbò, a l'Alt Urgell. Imparteix cicles especialitzats, per exemple, en activitats eqüestres o conservació i

gestió del medi ambient. A l'Escola Agrària del Pallars, més petit, fan el cicle sobre eines per a la transformació agroalimentària de muntanya. Cal esmentar l'Escola de Pastors que ja suma quinze anys d'experiència i amb 250 alumnes inscrits durant aquests anys en un projecte que va més enllà de la formació, ja que comporta un compromís amb explotacions i d'arrelament al territori, així com amb la creació d'empreses ramaderes, petita indústria agroalimentària o de relleu generacional en aquest sector. Finalment, un altre centre formatiu a subratllar per la singularitat i demanda és l'Escola d'Ostalària de Les, a la Val d'Aran, amb cicles de cuina i gastronomia, pastisseria, forneria i confiteria; gestió d'allotjaments turístics o comerç i vendes.

La formació professional es va adaptant, com ho expliciten els exemples fins ara descrits, però encara predomina i amb bona acceptació els cicles d'administració i finances, informàtica, automoció, educació infantil o mediambiental.

Aquestes són les dades de matriculació a Andorra i a Catalunya d'alumnes de cicles formatius:

TAXA DE MATRICULACIÓ EN L'ENSENYAMENT PROFESSIONAL

ANDORRA

ANY	TAXA DE MATRICULACIÓ ENSENYAMENT PROFESSIONAL (%)
2010	29,4
2011	27,5
2012	27,4
2013	28,2
2014	28,5
2015	28,4
2016	29,3
2017	31,8
2018	30,8
2019	32,4
2020	31,8
2021	33,6

Font: Departament d'Estadística. Elaboració pròpia.

CATALUNYA

ANY	TAXA DE MATRICULACIÓ ENSENYAMENT PROFESSIONAL (%)
2010	52,8
2011	54,4
2012	55,2
2013	55,2
2014	58,0
2015	54,3
2016	54,2
2017	56,5
2018	57,2
2019	63,2
2020	64,4
2021	66,7

Font: Direcció General de Joventut. *Sistema d'Indicacions sobre la Joventut a Catalunya.*

D'aquestes dades es desprèn que la formació professional està molt més estesa, amb una oferta molt més competitiva i amb més places a Catalunya que a Andorra, gairebé doblant la matriculació.

Les famílies i els joves reclamen més oferta i opcions per evitar fer cicles a Lleida o lluny del Pirineu, amb la despesa i trasbals que comporta. Les Oficines de Joventut disposen d'un servei d'orientació i informació perquè els futurs alumnes puguin tenir tota l'oferta a mà per decidir cap a on volen encaminar els seus estudis, un servei que caldria fomentar per evitar abandonaments i també per crear cicles adequats a les necessitats territorials. Durant les Jornades a Esterri d'Àneu van sorgir algunes d'aquestes

reivindicacions, així com propostes interessants de formació dual per combinar aprenentatge teòric amb pràctiques en empreses.

Aquest és el cas del projecte "Tàndem", de la Salle de la Seu d'Urgell, en què empresa i centre treballen conjuntament per facilitar i acompanyar projectes d'emprenedoria i innovació. Ja sumen 9 edicions en les quals alumnes, professors en funció d'orientador i empreses tiren endavant aquests projectes. En aquesta trajectòria tenen 11 equips amb uns 70 alumnes que han de superar tres reptes que proposa l'empresa. Aquesta mena de competició permet que els estudiants coneguin l'empresa, generin empatia i coneixement amb clients, participin en pluges d'idees i elaborin projectes.

ACCIONS ÀMBIT 2

1- Creació de nous cicles formatius als instituts del Pirineu. Posar-los en marxa en funció de la demanda, itinerants i sense necessitat que siguin anuals. Per exemple, un cicle formatiu de Fusteria que un any es fa a dues comarques i no es repeteix fins dos anys després.

2- Estudiar la creació d'una escola d'oficis itinerant, que recollint la proposta anterior pugui articular aquesta oferta o bé tenint una seu central en alguna capital de comarca i pugui desplaçar-se puntualment per cursos concrets a altres instituts.

3- Buscar la implicació d'empreses per facilitar les pràctiques i la formació dual. A la vegada, es formen professionals per aquestes empreses que no troben mà d'obra o per garantir-ne la continuïtat.

4- Més beques per atendre els desplaçaments i les estades dels estudiants a altres municipis que no són els seus.

5- Seria necessari incidir en la formació a escoles i instituts en noves tecnologies, IA o eines TIC, donat que la digitalització ja és present i imprescindible en tots els sectors. A favor de la robòtica educativa, també pels valors que comporta.

6- Augmentar la formació universitària al Pirineu. Analitzar oportunitats i demanda. Graus, postgraus o màsters vinculats a l'enginyeria forestal, agrària o veterinària podrien tenir interès i sortida. També incentivar la formació en línia, la dualitat i la semipresencialitat.

LIDERATGE

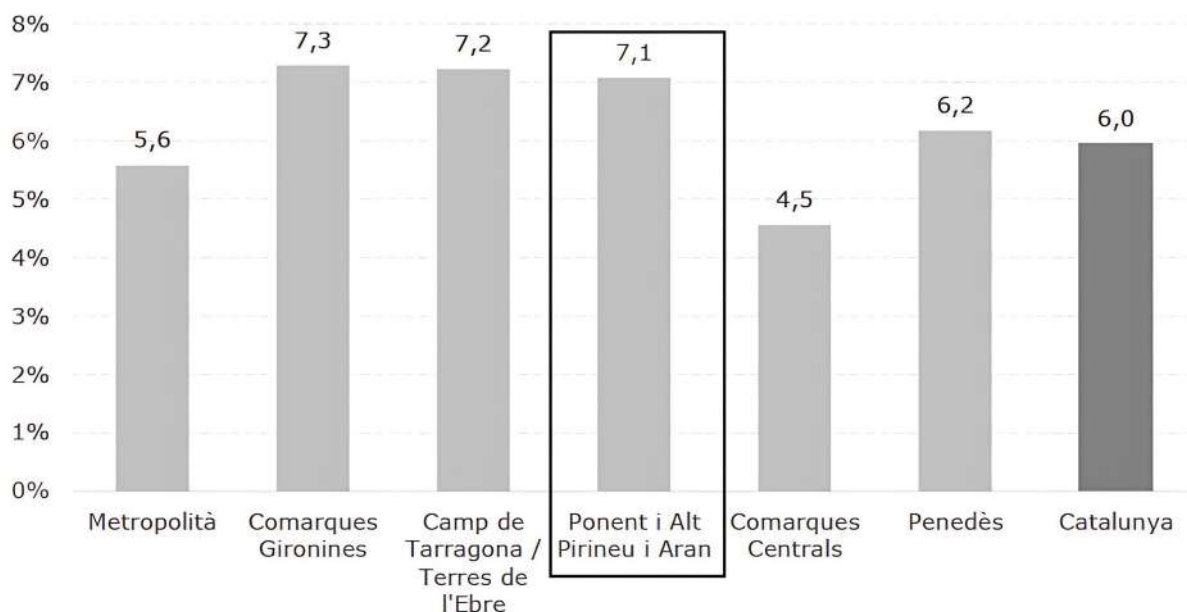
Departaments d'Educació i Universitats. Universitat de Lleida (UdL) i altres universitats, INEFC, Universitat d'Andorra... Consells comarcals i patronals.

DE LA REFLEXIÓ A L'ACCIÓ

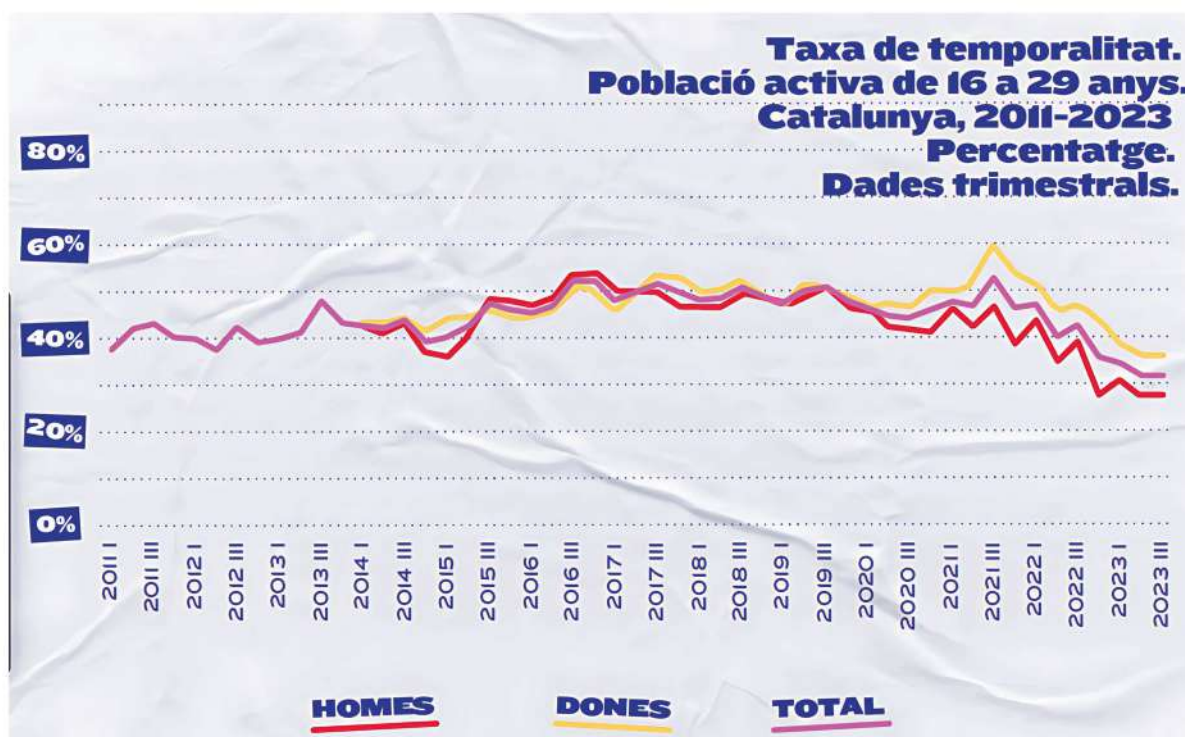
3. EMPRENEDORIA

El futur professional de molts joves del Pirineu està en funció de poder establir la seva pròpia empresa al territori, donat que tot i que hi ha creixement de petites i mitjanes empreses encara hi ha moltes mancances per poder oferir una ocupabilitat alta a qui ha estudiat o après un ofici.

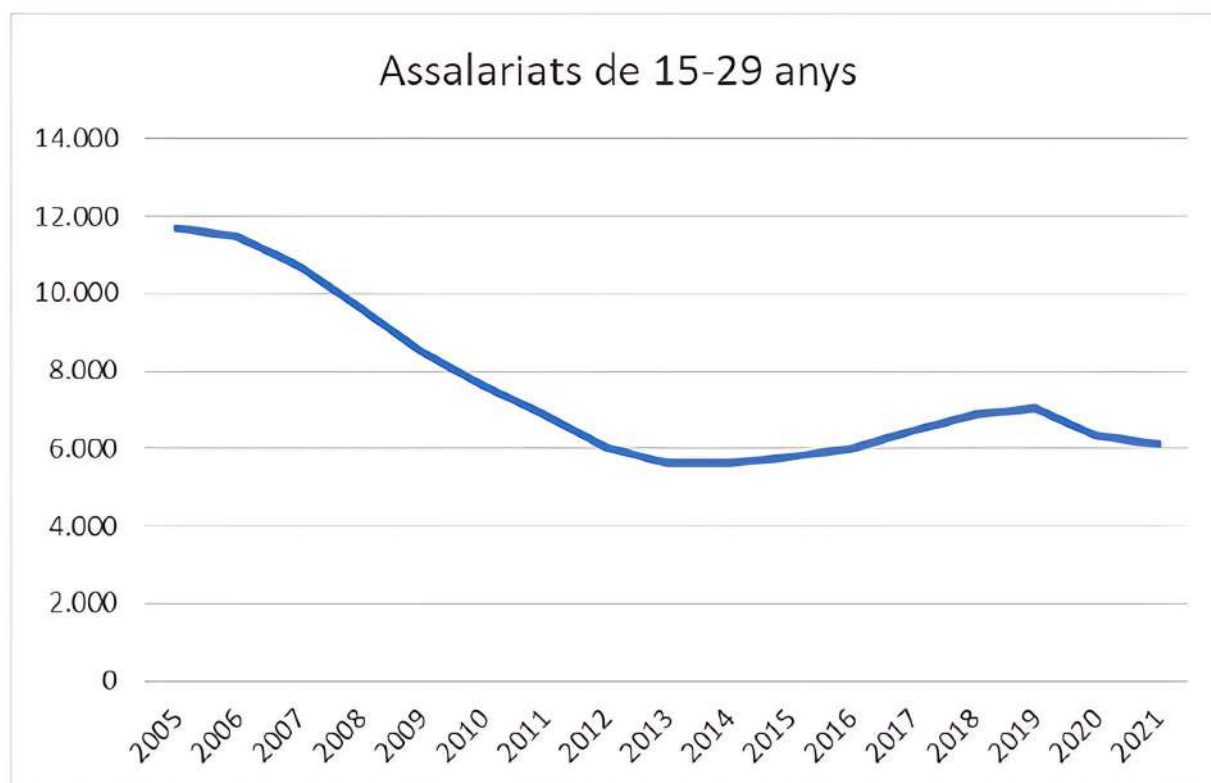
Segons l'Enquesta de la Joventut de 2022, l'atur juvenil s'ha reduït amb relació a anys anteriors, però, tot i això, encara és alt i es queda per sota del 10%. L'àrea de Ponent i del Pirineu i l'Aran, que en aquest estudi es comptabilitza conjuntament, ho situa al 7,1% en els joves d'entre 15 i 34 anys, un pèl per sota del percentatge de les comarques de Girona i de Tarragona. En canvi, a l'àmbit metropolità és del 5,6%, el que assenyalava que hi ha més oferta i oportunitats i que molts joves es queden en aquesta zona en lloc de tornar al seu espai natural, on hi ha més atur.

Igualment, la mateixa font apunta que la temporalitat és d'entre el 25% i el 35%, més alta en el cas de les dones.

A Andorra, les xifres assenyalen que el nombre d'assalariats menors de trenta anys ha caigut en els darrers anys, de manera que els joves allarguen la seva vida acadèmica o bé aposten per l'emprenedoria i ser autònoms en projectes propis.

Font: Departament d'Estadística. Elaboració pròpia.

PERCENTATGE D'ASSALARIATS DE 15 A 29 ANYS SOBRE EL TOTAL DE LA POBLACIÓ ASSALARIADA

Edat	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15-19	1,4	1,2	0,9	0,9	1,0	1,2	1,5	1,6	1,6	1,5	1,1	1,2
20-24	6,3	6,0	5,7	5,5	5,4	5,6	5,7	6,0	6,2	6,3	5,7	5,9
25-29	12,1	11,2	10,3	9,6	9,5	9,2	9,2	9,5	9,8	9,8	9,6	9,1
TOTAL 15-29	19,8	18,4	16,9	16,0	15,9	16,1	16,3	17,1	17,6	17,7	16,4	16,2

Font: Departament d'Estadística. Elaboració pròpia.

El gràfic següent mostra per grups d'edat els percentatges d'assalariats per sectors d'activitat a Andorra, el que constata que el comerç, l'hostaleria, el sector immobiliari i els serveis a les persones són les que més ocupen als joves del país. Igualment, al gràfic següent es veu com el nombre de joves assalariats cau amb relació al total de gent que treballa en aquesta modalitat de treball per compte d'altri.

PERCENTATGE D'ASSALARIATS DE 15 A 29 ANYS PER ACTIVITAT I GRUP D'EDAT

	15 a 19 anys	20 a 24 anys	25 a 29 anys	TOTAL
Agricultura, ramaderia, caça i silvicultura	0,9	0,5	0,3	0,4
Indústries manufactureres	1,8	3,2	3,3	3,2
Producció i distribució d'energia elèctrica	0,1	0,2	0,2	0,2
Construcció	9,1	9,7	7,0	8,1
Comerç i reparació de vehicles de motor	31,8	25,3	21,1	23,9
Hoteleria	19,0	12,2	11,9	12,5
Transports i comunicacions	0,8	1,6	2,1	1,8
Sistema financer	0,1	2,5	4,4	3,4
Activitats immobiliàries i serveis empresarials	9,9	15,8	19,0	17,2
Administració pública i seguretat social	6,1	7,1	8,0	7,5
Educació	1,5	1,3	1,6	1,5
Activitats sanitàries i veterinàries	4,0	6,8	6,3	6,1
Altres activitats socials i serveis personals	13,6	12,7	10,6	11,6
Llars que ocupen personal domèstic	0,2	0,3	0,4	0,4
Treball domèstic a la comunitat	0,6	0,1	0,1	0,1
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: Departament d'Estadística. Elaboració pròpia.

D'altra banda, segons les dades del departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, durant el període 2019-2020, amb les estadístiques publicades més recents, el programa EMPREN va assessorar 399 persones de l'àmbit de l'Alt Pirineu i l'Aran, afavorint la creació de 104 empreses. Pot haver-hi una mica de tot, però a ningú se li escapa que els negocis vinculats a l'hostaleria, el turisme i el sector primari són els que predominen.

Sortosament, tenim organismes que vetllen per aquest progrés i per aquest suport a l'emprenedoria i a la creació d'empreses al Pirineu. Només cal donar un cop d'ull a la Diputació de Lleida, amb el Patronat de Promoció Econòmica, de qui en depenen els organismes de Globalleida i del Centre Europeu d'Empreses i Innovació (CEEI). Les patronals, especialment la Confederació d'Organitzacions Empresariales de Lleida (COELL), sempre present a les Jornades per a l'excel·lència, també desenvolupa programes per captar l'interès dels joves cap als oficis, les empreses del territori i la creació d'empreses. Igual que altres organismes comarcals com Sobirà Dinàmic o Pallars Actiu. També les oficines joves dels consells comarcals aporten molt en aquest àmbit. En definitiva, no fan falta més agents per catalitzar l'interès de joves emprenedors. Sí que falta finançament, inversors i espai on desenvolupar aquests projectes.

Repassem alguns dels programes vigents per afavorir l'emprenedoria. Odisseu és un projecte de cooperació Leader dels grups d'acció local de Catalunya, amb el suport de la xarxa Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya (ARCA), per afavorir el retorn del talent jove, l'arrelament i el repoblament de les zones rurals. Compta amb el finançament del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, el Fons Europeu de Desenvolupament Rural (FEADER) i el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació. Una de les actuacions principals en aquest projecte és el Pràcticum Odisseu que permet a l'alumnat universitari fer pràctiques remunerades en empreses, entitats i administracions públiques de les zones rurals amb una finalitat doble: oferir a joves estudiants una primera experiència pràctica qualificada i millorar la competitivitat de les empreses rurals amb el seu talent. La xarxa talent és un segon àmbit del projecte Odisseu a través del

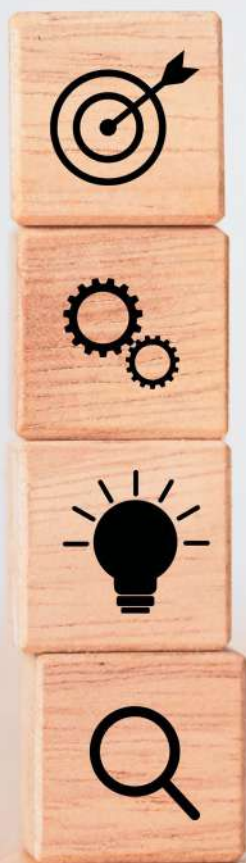
qual els grups cooperants fomenten la millora d'ocupabilitat i l'emprenedoria del col·lectiu jove per mitjà de diferents accions en l'àmbit comarcal, arreu del territori rural català i al llarg de tot l'any, com ara les jornades de *networking* d'ocupació i emprenedoria, sessions formatives i les campanyes de micromecenatge *Matchfunding*.

En aquest sentit, el *Matchfunding* és bianual i ja arriba a la tercera edició que facilita aportacions econòmiques a projectes i ja s'han recollit 100.000 euros destinats a ajudar 6 projectes d'emprenedoria.

Un altre programa en actiu és el Quefers. Aquest busca la recuperació d'oficis i el relleu generacional en aquestes professions. El projecte intenta aparellar emprenedors amb explotacions o empreses que necessiten relleu generacional amb urgència, com seria el cas del sector de les reparacions, la transformació alimentària, l'agricultura i la ramaderia, la jardineria i la gestió forestal i la construcció. En aquest cas les oficines de joventut hi tenen un paper central de difusió i orientació de possibles aspirants.

Tampoc podem oblidar els programes i l'assessorament d'ACCIÓ, i en concret de la delegació del Pirineu, en la internacionalització, la innovació o suport a les start-ups.

El G10, el Comitè Estratègic de l'Agenda Compartida per la Transformació Econòmica de les Terres de Lleida, Pirineu i Aran, també s'ha posat mans a l'obra i aquest mes d'abril de 2025 ha organitzat una jornada a Lleida per identificar noves accions per equilibrar l'oferta i la demanda laboral juvenil i impulsar l'emprenedoria. En aquesta trobada, amb participació de mig centenar de representants dels Serveis Territorials d'Educació, membres del Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC), responsables de les Oficines de Joventut de les comarques de Ponent, i representants institucionals, van identificar fins a 30 actuacions estratègiques per millorar la formació ocupacional a Ponent, impulsar l'emprenedoria i els nous models de negoci i equilibrar l'oferta i la demanda de feina per als joves. Entre les actuacions analitzades, destaca la coordinació dels Serveis d'Orientació

Professional, el foment de l'emprenedoria a les

escoles, i l'optimització dels serveis de transport públic per afavorir la formació al territori.

Aquesta jornada és complementària a les celebrades anteriorment el mes d'octubre de 2024 a la Seu d'Urgell i Tremp, on es van abordar reptes similars en relació amb l'atracció i retenció de talent jove a les comarques de muntanya.

Des de l'àmbit privat també es prenen iniciatives prou interessants com la que està treballant Pallars Actiu, la societat publicoprivada que promou l'activitat econòmica als dos Pallars, que ha iniciat els tràmits per constituir un fons d'inversió destinat a finançar l'ampliació o implantació d'empreses al Pirineu i a facilitar la instal·lació de persones emprenedores o que treballen a distància. La idea és que aquest fons de capital risc arribi a uns 14 milions d'euros en 3 anys i que el seu àmbit d'actuació vagi més enllà dels Pallars i tingui un abast de tot el Pirineu.

Una altra iniciativa interessant és la d'HèPic, que és el Hub d'innovació per a la Val d'Aran i els territoris rurals de muntanya. Per tant, es configura com a ecosistema d'innovació especialitzat en el medi rural i per als territoris de muntanya. Està impulsat pel Conselh Generau d'Aran i busca la diversificació del model econòmic dels territoris de muntanya a través de la innovació, creant oportunitats i retorn econòmic, a partir dels reptes actuals. Com a exemple, sense excloure altres sectors, abordarem projectes basats en: innovació turística, esports, serveis a les persones, agricultura i ramaderia de muntanya, tecnologia, energia.

D'altra banda, hi ha projectes que ja tenen un bagatge important i que els situa com a referents. Un d'ells és el Premi Jove Emprenedor/a, que convoca el Consell Comarcal del Pallars Jussà i que enguany arribarà a la 23 edició. Aquest certamen premia les millors iniciatives empresarials impulsades al Pallars Jussà per joves de fins a quaranta anys. El premi està dotat per tres guardons: un primer de 1.500€, un segon de 1.000€ i un tercer de 500€ que busca el projecte més innovador, amb més potencial de creixement i que promogui la creació de riquesa i de llocs de treball, així com el desenvolupament rural i l'aprofitament dels recursos del territori.

Hi ha moltes propostes en marxa i cada any en neixen de noves perquè el desenvolupament de projectes empresarials interessa molt i si provenen de joves i tenen arrelament al territori, encara més. Per aquesta causa també s'obren infraestructures i instal·lacions en aquest camp, com el viver de l'Alta Ribagorça. Es tracta d'un equipament destinat a la ubicació temporal de petites empreses, tant de nova creació com per a les ja constituïdes, de manera que les persones emprenedores tinguin al seu abast un espai i un conjunt de serveis a un preu assequible i fibra òptica que facilitin el funcionament de la seva empresa.

Per tot plegat, des de les Jornades proposem les següents accions.

ACCIONS ÀMBIT 3

- 1- Crear incentius fiscals i econòmics per impulsar la creació de noves empreses al Pirineu per part de joves de menys de 35 anys.**
- 2- Fer molta més difusió i coordinada, si pot ser, sobre els programes existents dels diferents organismes per ajudar als emprenedors.**
- 3- Reduir dràsticament la burocràcia necessària per tirar endavant projectes empresarials. L'excés de paperassa administrativa retrau inversions, que fugen cap a altres territoris més favorables.**
- 4- Generar espais per engegar projectes, com coworkings, vivers i incubadores empresarials. Facilitar l'accés a locals comercials buits.**
- 5- Recuperar la figura de l'aprenent en empreses i tallers d'oficis.**
- 6- Formació en gestió administrativa i d'impostos per als emprenedors.**

LIDERATGE

Patronals, organismes empresarials i de promoció econòmica i el departament de Treball i Empresa de la Generalitat de Catalunya.

DE LA REFLEXIÓ A L'ACCIÓ

4. DIGITALITZACIÓ

Les noves generacions són digitals i han nascut amb les pantalles sota el braç. La tecnologia forma part del dia a dia i és imprescindible per qualsevol projecte vital i professional. Avui, disposar d'internet és bàsic per treballar i pel lleure.

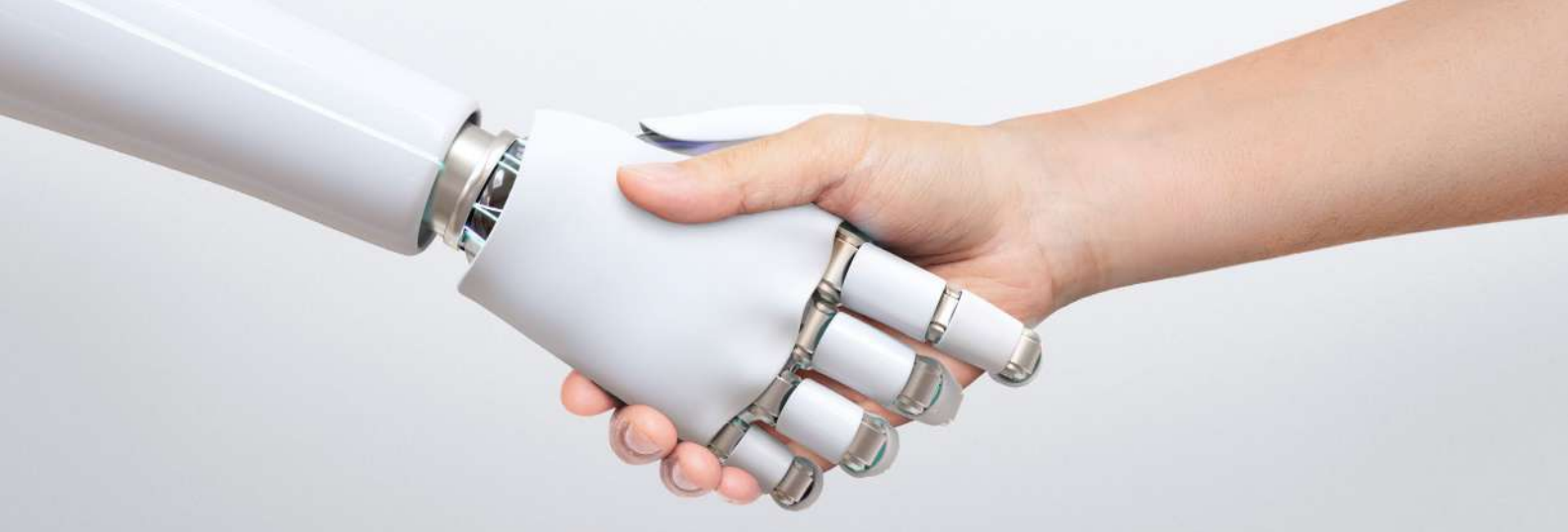
EQUIPAMENT TIC A LES LLARS DEL PIRINEU I L'ARAN 2010-2023

	ORDINADOR	CONNEXIÓ INTERNET	TELÈFON MÒBIL	BANDA AMPLA
2023	79,1	95,1	98,6	95,1
2021	82,6	94,6	98,4	94,6
2019	80,7	91,5	96,9	91,4
2017	79,1	80,4	96,6	78,9
2015	77,2	78,3	95,5	75,8
2013	75,6	73,5	96,2	72,3
2011	74,3	66,1	93,5	63,4
2010	65,7	59,4	94,2	57,6

L'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) en l'evolució del període comprès entre 2010 i 2023 deixa ben clar el canvi de paradigma arreu, però les dades de l'àmbit de l'Alt Pirineu i l'Aran, són definitòries. Així, la tinença d'ordinador a les llars ha passat del 65% al 80%, disposar d'internet a casa ha passat del 60% al 95% i la banda ampla ja la tenen 95% de les llars quan el 2010 només hi era al 57%. En canvi, la tinença de telèfon mòbil gairebé no ha variat, passant del 94% al 98% en 13 anys. Pel que fa a l'ús, la utilització del correu electrònic ha crescut del 60,5% al 84%, mentre que les compres per internet han augmentat a l'Alt Pirineu i l'Aran del 36% al 77%.

ÚS DE DETERMINATS SERVEIS D'INTERNET A L'ALT PIRINEU I L'ARAN (IDESCAT)

	ÚS CORREU ELECTRÒNIC (DARRERS 3 MESOS)	COMPRES ONLINE (ALGUN COP)
2023	84,1	77,5
2021	76,3	71,3
2019	68,9	61,2
2017	72,5	58,5
2015	69,4	51,4
2013	65,0	43,8
2011	67,4	45,9
2010	60,5	36,3

Per tant, la digitalització ja és un fet quotidià. L'internet, i a partir d'avui la intel·ligència artificial (IA), formen part del nostre entorn. I cal potenciar-ho i desenvolupar eines que es puguin aplicar en l'àmbit territorial en tota mena de sectors i professions. La digitalització i la IA poden convertir-se en una font de riquesa i d'oportunitats per als joves, a la vegada que són importants per eliminar barreres i distàncies i afavorir l'arrelament i la creació de noves empreses al Pirineu.

Al Pirineu, la implementació de la intel·ligència artificial (IA) pot ser un factor clau per a impulsar el desenvolupament econòmic. La IA pot ajudar a resoldre molts dels desafiaments econòmics que enfronta la regió i millorar la seva competitivitat en el mercat global i salvar els grans desafiaments que suposen les distàncies i les barreres naturals. D'aquesta manera, a poc a poc es va perdent la por d'usar la tecnologia en qualsevol camp.

Alguns exemples d'aplicacions pràctiques ja són evidents i viables com passa a l'agricultura amb l'ús de drons equipats amb càmeres i sensors per a monitorar el creixement dels cultius i recopilar informació sobre la salut de les plantes i la qualitat del sòl. A més, es poden utilitzar algorismes d'aprenentatge automàtic per a predir les necessitats d'aigua i fertilitzant, i per a identificar problemes de plagues i malalties. La intel·ligència artificial també pot ajudar els agricultors a monitorar el clima i a predir les condicions meteorològiques, la qual cosa els permet adaptar el seu cultiu de manera més eficient, reduint costos i augmentant la producció.

A la ramaderia, la IA s'utilitza per a millorar la gestió i l'eficiència dels ramats, sensors per a monitorar la salut dels animals i per a recopilar informació sobre el seu comportament, geolocalització de bestiar, alimentació i producció

de llet. A més, es poden fer servir algorismes d'aprenentatge automàtic per a predir la qualitat de la llet i la fertilitat de les vaques, així com per a optimitzar l'alimentació dels animals. Igualment, la IA ja serveix per al seguiment dels ossos del Pirineu, així com altres animals salvatges, gràcies a una millora en el tractament i anàlisis dels milers d'imatges que capten les càmeres-trampa instal·lades a la muntanya.

El Centre d'Allaus de la Val d'Aran fa servir des d'aquest 2025, un nou model de predicció basat en la intel·ligència artificial (IA). Aquesta eina treballa amb algorismes que tracten dades meteorològiques i del gruix de neu que permeten fer una predicció del perill d'allaus objectiva i d'alta resolució amb una efectivitat del 70%. El nou sistema, desenvolupat a Suïssa, és adequat per la Val d'Aran perquè les condicions meteorològiques i els gruixos de neu són similars a l'Aran i al país alpi.

Sobre emprenedoria, els joves de zones rurals de muntanya poden utilitzar la IA per a millorar la qualitat dels seus productes i serveis, la qual cosa els permetrà competir amb empreses més grans i millor establertes. Permet analitzar dades geogràfiques, econòmiques i demogràfiques per identificar oportunitats de negoci en zones rurals, automatitzar tasques repetitives i laborioses, cosa que permet als empresaris concentrar-se en altres aspectes del seu negoci, pot ajudar a millorar l'eficiència i la productivitat de les empreses, augmentant la competitivitat en el mercat, facilitant l'optimització dels recursos. De fet, l'empresa DIIP AI de la Val d'Aran es va presentar a les Jornades a Esterri d'Àneu explicant com des de la vall creen aplicacions i programes amb IA per crear solucions per al sector de la construcció d'arreu, agilitzant molts processos, sobretot administratius o de càlculs

Al sector sanitari també s'ha optat des de fa anys per la digitalització, de manera que la consulta a especialistes i la fase de diagnòstic es fa en moltes ocasions via telemàtica al Pirineu. També es fa el monitoratge remot. Un cas concret és des de 2024 en una desena de farmàcies rurals de la demarcació de Lleida que incorporen en un pla pilot anomenat Atenea per fer servir intel·ligència artificial (IA) per dialogar amb els pacients a través de tauletes. Amb aquest programari es vol ajudar gent gran polimedicada que viu sola, o amb parella també d'edat avançada, a seguir i complir correctament els tractaments preparats a la seva farmàcia. L'eina també ajuda a fer gestions amb els metges de família. Amb la IA, els usuaris només necessiten la seva veu per fer funcionar el programa. Entre les primeres farmàcies que participen del programa, pel que fa a l'Alt Pirineu i Aran, hi ha la de la Vall de Boí (ubicada a Barruera), a l'Alta Ribagorça, i la de Les, a la Val d'Aran.

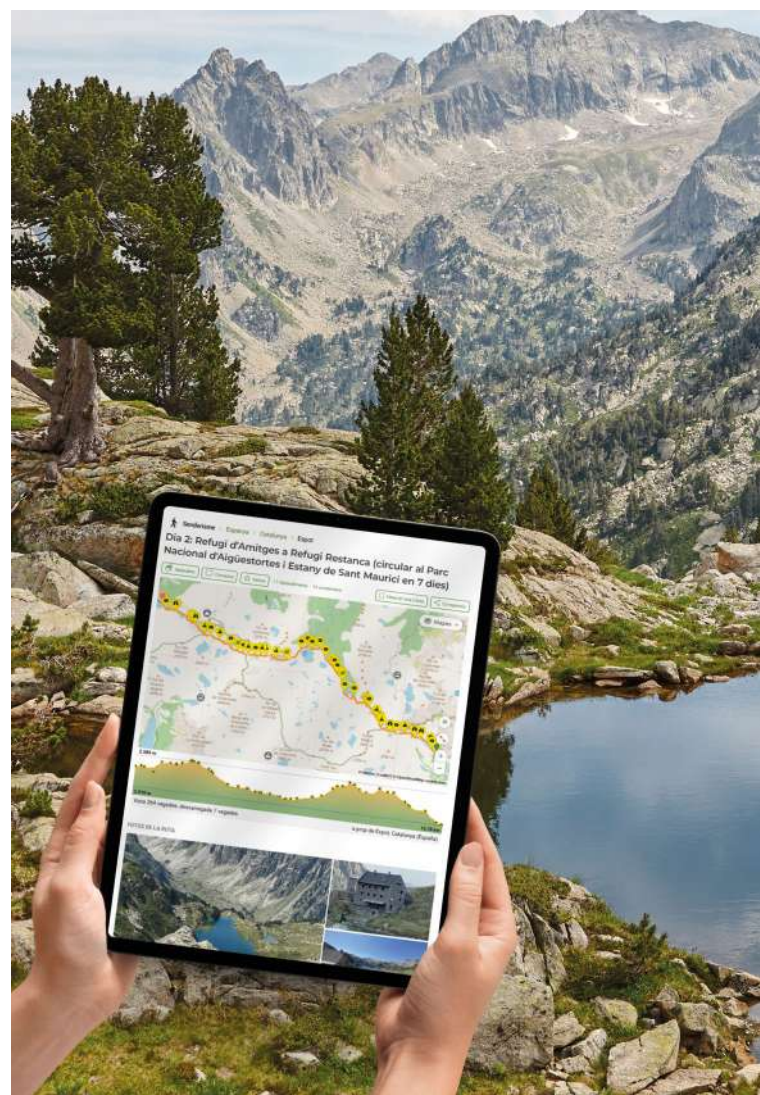
En l'àmbit turístic també s'està usant ja la IA per ajudar a millorar l'experiència turística en les zones rurals de muntanya. Per exemple, es poden utilitzar “chatbots” basats en IA per a proporcionar informació turística en temps real i recomanacions personalitzades als turistes. A més, la IA també pot ajudar a optimitzar la gestió de les reserves i la distribució dels recursos turístics en les zones rurals de muntanya, així com comprendre millor les preferències i comportaments dels turistes, la qual cosa els permet oferir experiències personalitzades i millorar la satisfacció del client.

El fet que en pocs anys s'hagin multiplicat les xarxes de transport de dades a alta velocitat, via cable de fibra òptica o per ones, facilita totes aquestes aplicacions pràctiques de les noves tecnologies, tot i que encara no hi ha banda ampla a punts remots i que cal cobrir. La millora en aquesta infraestructura ha permès que hi hagi sales i espais de treball compartit, els *coworking*, a totes les comarques i que sigui un recurs que durant la pandèmia va facilitar que les empreses i els professionals poguessin continuar treballant amb certa normalitat. Fins i tot, captant nous veïns procedents de la ciutat.

La tecnologia amara sobretot un camp com és el de l'oci, només cal veure el dia a dia de les llars i

els joves, que han substituït les programacions de TV convencional per les pantalles amb ofertes en *streaming* o a la carta.

En aquest sentit, Andorra ha fet un pas endavant amb una llei de 2021 que regula l'activitat d'esports electrònics, donat que estan cridats a convertir-se en una estratègia fonamental de competitivitat, de creixement econòmic i de creació d'ocupació. A la vegada estableix mesures per garantir una protecció adequada a tots els actors del sector i, en particular, als menors d'edat. És un marc jurídic pioner i innovador amb conceptes i regles dissenyats per permetre un ple desplegament d'un sector estratègic de la nova economia. Al mateix temps, la llei preveu que el Govern posi en marxa un pla estratègic dirigit a impulsar programes i mesures per desenvolupar els esports electrònics, tant en l'àmbit professional com en el no professional.

Aquest pla estratègic es va presentar el 2023 i pretén situar Andorra com un referent internacional en el sector dels esports electrònics (eSports). D'aquesta manera, el Principat es converteix en el segon país d'Europa i el cinquè del món en aprovar una llei que regularà aquest sector, i el primer a aprovar el desenvolupament d'un pla estratègic. L'objectiu és convertir Andorra com un hub tecnològic i un destí reconegut per al desenvolupament dels negocis dels esports electrònics i per atraure grans competicions internacionals, entitats i empreses del sector. El pla recull un seguit d'accions i eixos estratègics en els àmbits de l'economia i l'empresa, el turisme, la competició, l'educació, les infraestructures, els aspectes legals i la governança.

Pel que fa a accions concretes, la iniciativa parla d'ajudes i finançament a empreses i emprenedors del sector, facilitar la creació d'empreses nacionals i l'atracció d'empreses estrangeres o crear un organisme de promoció internacional. També es preveuen inversions en formació professional als ACA eSports, la promoció de la investigació publicoprivada del sector i la creació d'un observatori internacional.

ACCIONS ÀMBIT 4

1- Donar suport al desenvolupament d'empreses tecnològiques.

2- Crear el Festival Tecnològic del Pirineu o "Appirineu" (per exemple) per al foment d'aplicacions tecnològiques i d'IA d'àmbit local. Difusió de les mateixes en el teixit productiu i crear aquest espai de trobada per dur a terme aquesta difusió, sigui virtual o en una trobada anual presencial.

3- Formació a totes les edats i sectors en digitalització. Especial atenció o programa específic als joves en drets digitals, addiccions, abusos, estafes i fakes.

LIDERATGE

Administracions i empreses tecnològiques.

DE LA REFLEXIÓ A L'ACCIÓ

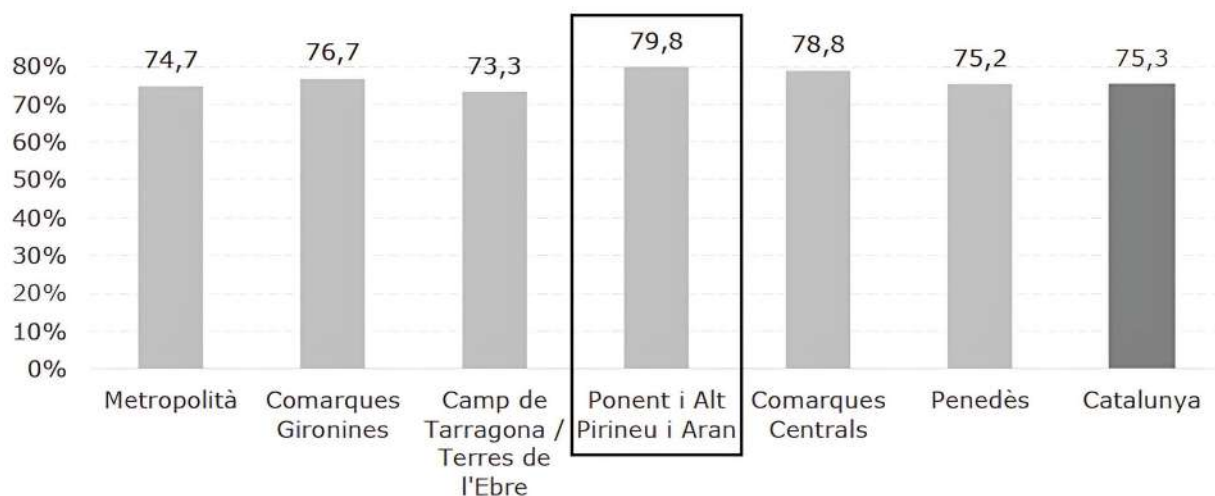
5. VALORS

El Pirineu té mancances en autoestima generades pel dèficit crònic en infraestructures, serveis i recursos. Aquest fet, però, no amaga l'orgull de pertinença a aquest territori i la personalitat que la muntanya impregna als seus veïns i veïnes. Hi ha un relat en positiu que ens parla del potencial del Pirineu com a espai de futur i d'oportunitats pel clima i la natura, que cal aprofitar de cara als joves.

La revifalla cultural del Pirineu amb les declaracions de patrimoni de la humanitat del romànic, de les festes del foc i del solstici d'estiu, de l'impuls amb esdeveniments de referència que s'han consolidat a la programació cultural de Lleida i Catalunya (Esbaiola't, Dansàneu,

Festival d'Orgues de Ponent i el Pirineu...), o un major protagonisme dels espais singulars de natura, han ajudat a posicionar el Pirineu com un valor en positiu i a reforçar l'autoestima. Aquest factor genera també un vincle i, per tant, és un sentiment i una referència per als joves, que tenen un patrimoni o una tradició on agafar-se per participar, créixer, innovar i sentir-se que formen part d'alguna cosa important. La llengua catalana a Catalunya i Andorra o l'occità a la Val d'Aran també són aspectes diferencials que aporten valor i personalitat.

De fet, el grau de satisfacció amb la vida a Ponent i el Pirineu és el més alt de Catalunya, segons l'Enquesta de la Joventut de 2022.

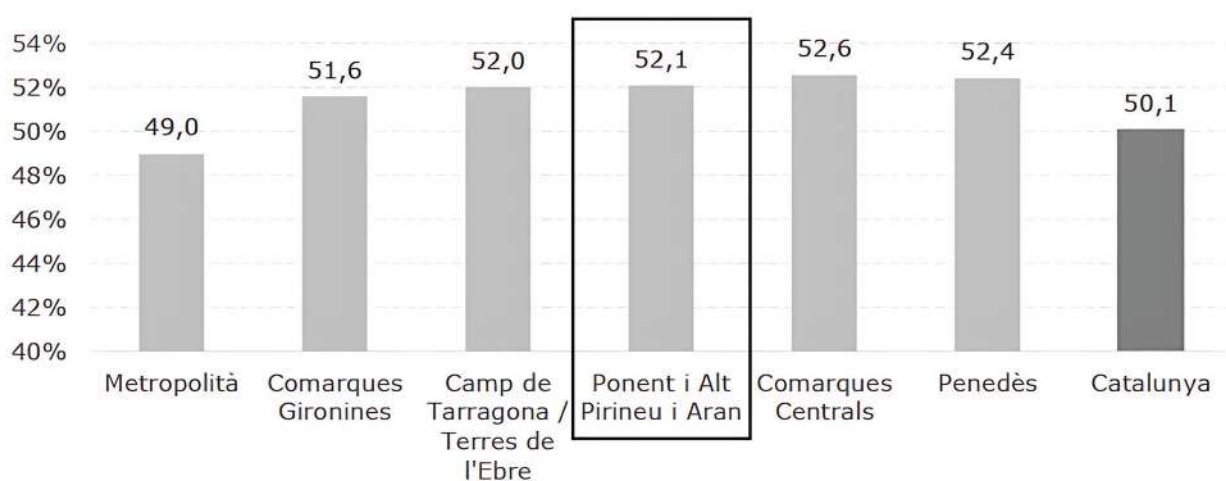
Les Jornades per a l'excel·lència van posar sobre la taula una sèrie de valors que la joventut d'avui té com a principals i que els genera emocions, accions i que passen a ser el propòsit de vida. És a dir, els joves creuen en la resiliència, la solidaritat i l'amor en les seves diferents versions com valors clau per tirar endavant projectes vitals i professionals.

Tampoc podem oblidar el compromís majoritari dels joves amb el canvi climàtic. Aquest és un fet contrastat i que la joventut ha assumit i defensa en molts àmbits de la seva vida quotidiana, més que els adults. És per això que els valors vinculats a l'estima cap a la natura, el medi ambient i la preservació del mateix ha avançat i calat entre els més joves, i cal tenir-ho en compte en les polítiques adreçades a aquest col·lectiu.

Igualment, i així ho constaten enquestes recents, hi ha una tendència de joves masculins a abraçar valors més conservadors i, fins i tot, d'extrema dreta. Per això no és estrany que el Treball de Recerca (TDR) d'una alumna de l'Institut Hug Roger III presentat a les Jornades arribés a la conclusió que costa molt la integració o acceptació de la immigració i que, fins i tot, genera odi entre les persones autòctones.

La salut també és un pilar bàsic i un valor que tothom abraça i respecta. Els joves són el blanc de moltes alteracions que cal vetllar i atendre durant el seu procés de maduració. L'Enquesta de la Joventut de 2022 situa el grau d'autopercepció de salut dels joves de 15 a 34 anys per sobre de la mitjana catalana, que només cau en l'àmbit metropolità, segons el gràfic de més amunt. Per tant, cal apostar també per la salut com un valor a protegir i potenciar entre el col·lectiu juvenil.

ACCIONS ÀMBIT 5

1- Cal creure-s'ho. Augmentar l'autoestima pirinenca i treure l'orgull de ser del Pirineu i voler-hi viure. Posar en marxa una campanya institucional amb valors positius del Pirineu amb la implicació de les entitats de joves.

2- Major impuls a la cultura pirinenca. Element clau de la identitat i singularitat.

3- Reforçar valors a favor de la immigració i la integració. Xerrades als centres i campanyes institucionals entre els joves. Implicar organitzacions o associacions d'immigrants per trencar barreres i guetos culturals.

4- Prioritzar en l'àmbit d'entitats de joves i centres educatius la difusió de detecció de símptomes, eines i espais de suport en salut mental, sexual, violències, feminismes o addiccions.

LIDERATGE

Administracions, entitats de joves i d'immigrants.

DE LA REFLEXIÓ A L'ACCIÓ

6. PARTICIPACIÓ, LLEURE I ESPORT

La participació és fonamental perquè els joves s'impliquin en la societat que regeixen els adults i que formin part dels òrgans de decisió. Costa molt engrescar els joves en entitats i associacions més enllà dels clubs o entitats esportives i sempre comporten un grau de compromís i voluntariat que va més enllà de les "feines" que se'ls suposa als estudis o a la família. Cal aprofundir més en aquest àmbit i posar-ho fàcil, acompanyant i assessorant en el que calgui, segons ens van explicar els experts en les diferents taules rodones de les Jornades d'enguany.

Malgrat que sigui costós, cal trencar el fals estereotip que els joves no els interessa gran cosa i que no volen implicar-se. Les dades de l'Enquesta de la Joventut de 2022, avalua el comportament i els hàbits dels joves d'entre 15 i 34 anys de Catalunya i en l'àmbit de Ponent i l'Alt Pirineu. I aporta resultats interessants, com són els següents:

Àmbit territorial	Anar al cinema	Anar al teatre	Anar a espectacles de dansa, òpera o música clàssica	Anar a exposicions o museus	Llegir llibres	Anar a concerts (excloses l'òpera o la música clàssica)
Metropolità	19,5	64,5	76,7	47,3	22,1	49,7
Comarques Gironines	22,7	74,1	82,3	58,6	26,9	50,6
Camp de T. i Terres de l'Ebre	22,5	74,3	78,5	61,5	31,8	54,3
Ponent i l'Alt Pirineu i Aran	25,2	68,8	77,3	55,5	25,2	44,0
Comarques Centrals	25,9	63,5	79,1	57,3	30,6	43,5
Penedès	24,3	64,1	76,1	46,1	23,6	47,4
Catalunya	21,0	66,5	77,6	50,5	24,1	49,4

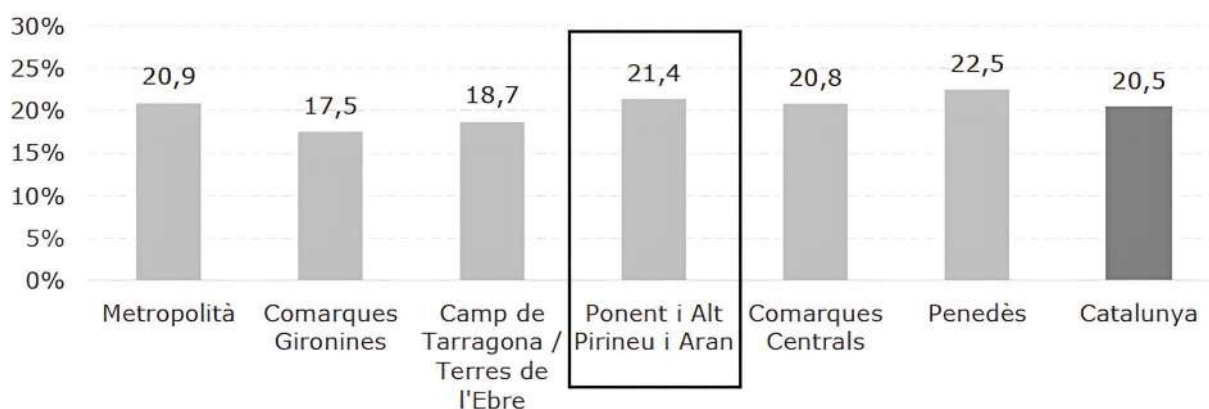
En aquest àmbit de la participació, l'enquesta fa la pregunta en negatiu, és a dir, els que no fan mai o gairebé mai un seguit d'activitats. L'anterior fa referència als que mai fan activitats culturals. La següent és sobre els que mai fan oci digital:

Àmbit territorial	Comprar per internet	Utilitzar el correu electrònic	Xatejar	Utilitzar les xarxes socials	Interactuar/ parlar en línia amb gent amb qui no m'he trobat mai cara a cara
Metropolità	14,9	5,1	0,8	6,2	53,2
Comarques Gironines	12,4	6,1	1,0	4,5	57,8
Camp de T. i Terres de l'Ebre	12,6	6,2	0,6	8,0	54,0
Ponent i l'Alt Pirineu i Aran	11,7	5,5	0,4	4,4	57,5
Comarques Centrals	11,1	5,7	0,0	3,9	52,1
Penedès	9,2	3,3	0,0	5,8	54,1
Catalunya	13,7	5,3	0,7	5,9	54,0

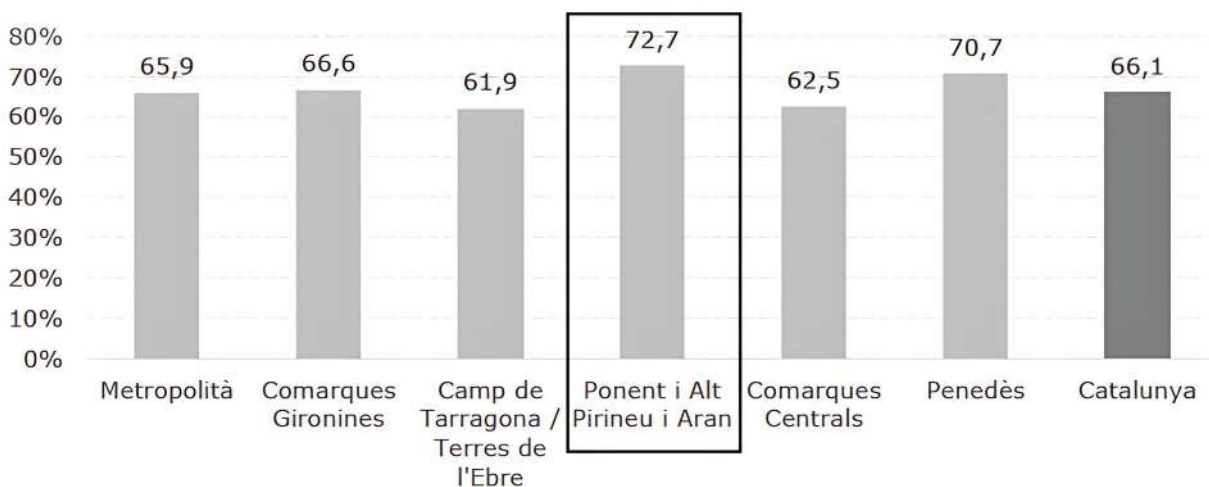
El mateix passa amb els que mai o gairebé mai participen en activitats d'oci:

Àmbit territorial	Anar de compres	Jugar amb videojocs	Fer esport o exercici	Estar amb amics al carrer o la plaça	Quedar amb amics	Sortir de nit	Anar a la discoteca	Mirar pel·lícules, sèries o programes de TV
Metropolità	14,8	50,5	17,4	22,1	5,7	33,8	57,8	2,8
Comarques Gironines	17,2	57,0	16,6	20,6	5,4	35,0	55,3	4,2
Camp de T. i Terres de l'Ebre	14,5	53,3	19,4	19,7	6,3	37,5	57,6	6,0
Ponent i l'Alt Pirineu i Aran	14,8	55,0	17,6	20,5	7,1	35,3	54,4	4,6
Comarques Centrals	14,8	54,1	16,8	16,1	4,6	36,8	55,6	4,0
Penedès	17,8	49,4	14,8	16,2	5,4	30,6	58,7	2,5
Catalunya	15,2	51,8	17,4	21,0	5,7	34,3	57,3	3,4

Per tant, la participació dels joves catalans i els de Ponent i els de l'Alt Pirineu i l'Aran en entitats és la que segueix:

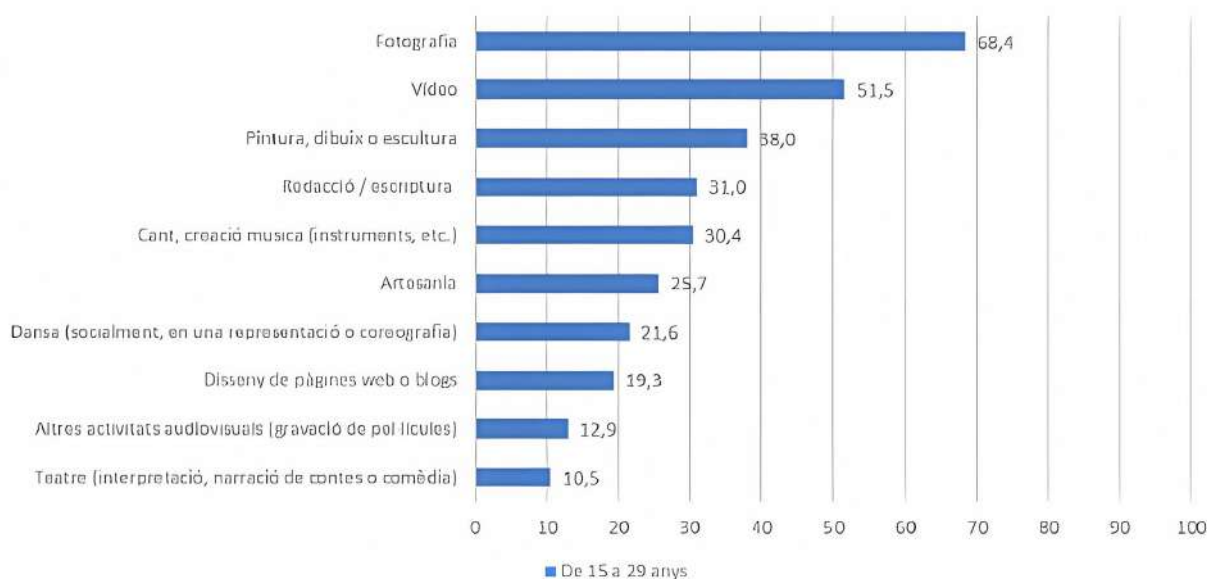
Finalment, cal destacar la participació dels joves a partir de 18 anys que han votat en eleccions (dades de 2021):

Resulta que els joves ponentins i pirinencs són els que més voten de Catalunya en un procés electoral i dels que més s'impliquen en entitats, mentre que pel que fa a oci, oci digital o participar d'activitats culturals, se situen a la mitjana amb algunes dades interessants, com que són dels que menys juguen amb consoles o videojocs o dels que menys queden amb amics, tot i que en un percentatge molt petit. Són aspectes que s'expliquen també per la singularitat del territori, amb temperatures més baixes, amb major aïllament dels nuclis de població o més dificultats de mobilitat, per exemple.

Parlem ara d'Andorra, per revisar paràmetres similars als del Pirineu català i la Val d'Aran. El comportament dels joves andorrans no és diferent als dels catalans i, per tant, les xifres i estadístiques sobre els hàbits i les activitats dels joves en aquest país poden tenir perfectament una extrapolació al Pirineu i a Ponent. Així, veiem quines activitats d'oci van fer els joves andorrans el 2019.

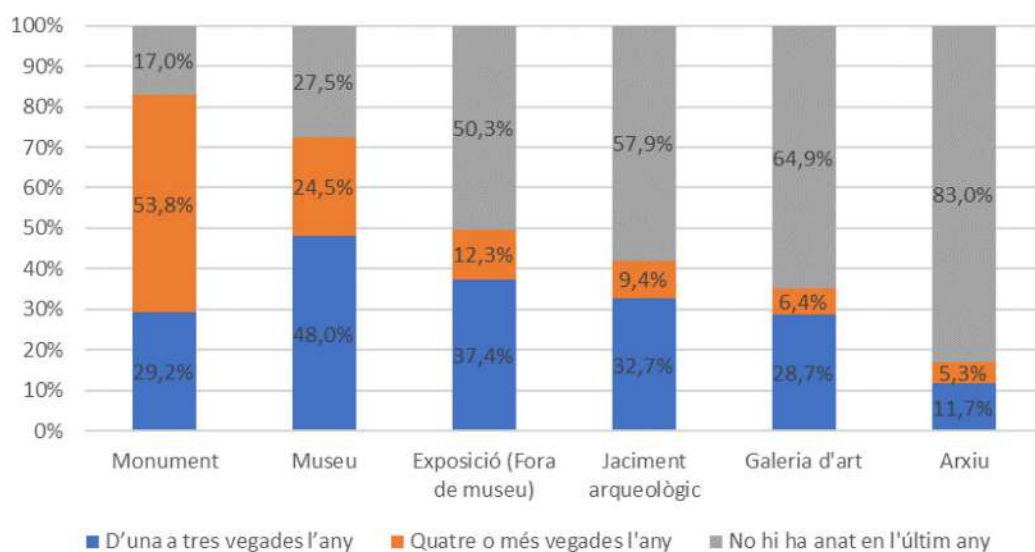
Activitats realitzades pels joves de 15 a 29 anys com a oci durant el 2019 (%)

Font: Departament d'Estadística; CRES. *Enquesta sobre hàbits i pràctiques culturals 2019*

Pel que fa a les visites culturals:

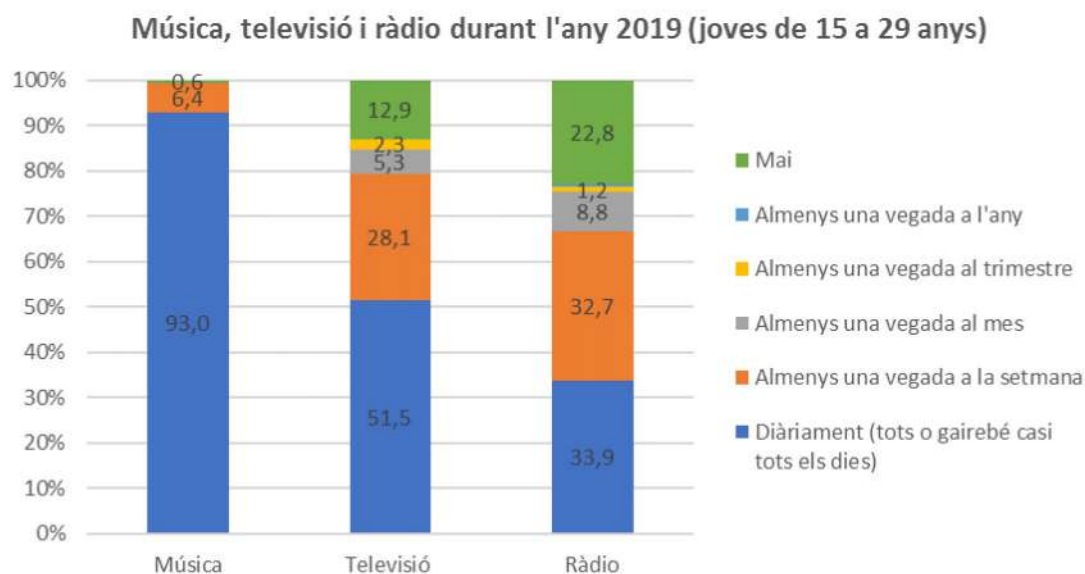
Visites culturals durant l'any 2019 (joves de 15 a 29 anys)

Font: Departament d'Estadística; CRES. *Enquesta sobre hàbits i pràctiques culturals 2019*

De manera que queda clar que els joves andorrans no trepitgen un arxiu ni gairebé una galeria d'art o un jaciment arqueològic. La meitat no va a exposicions, tot i que prop del 50% sí que ha anat diverses vegades a un museu i visitat un monument. Les activitats organitzades pels centres educatius de segur que tenen molt a veure amb aquestes estadístiques.

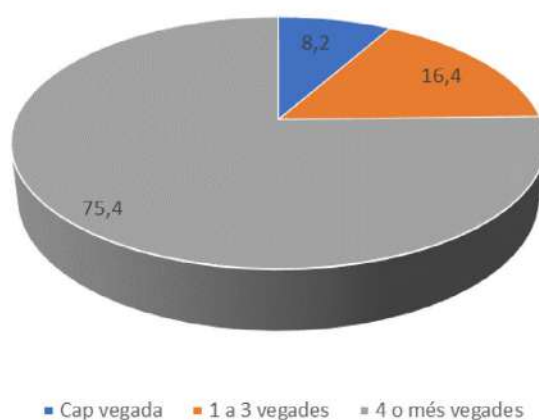
Una altra gràfica ens permet comprovar que la música és la forma d'oci majoritari. La televisió va a menys per les moltes altres formes de tenir contingut audiovisual i, finalment, la ràdio està amb molts menys usuaris, fins al punt que gairebé una quarta part dels joves andorrans no l'escolten mai.

Font: Departament d'Estadística; CRES. *Enquesta sobre hàbits i pràctiques culturals 2019*

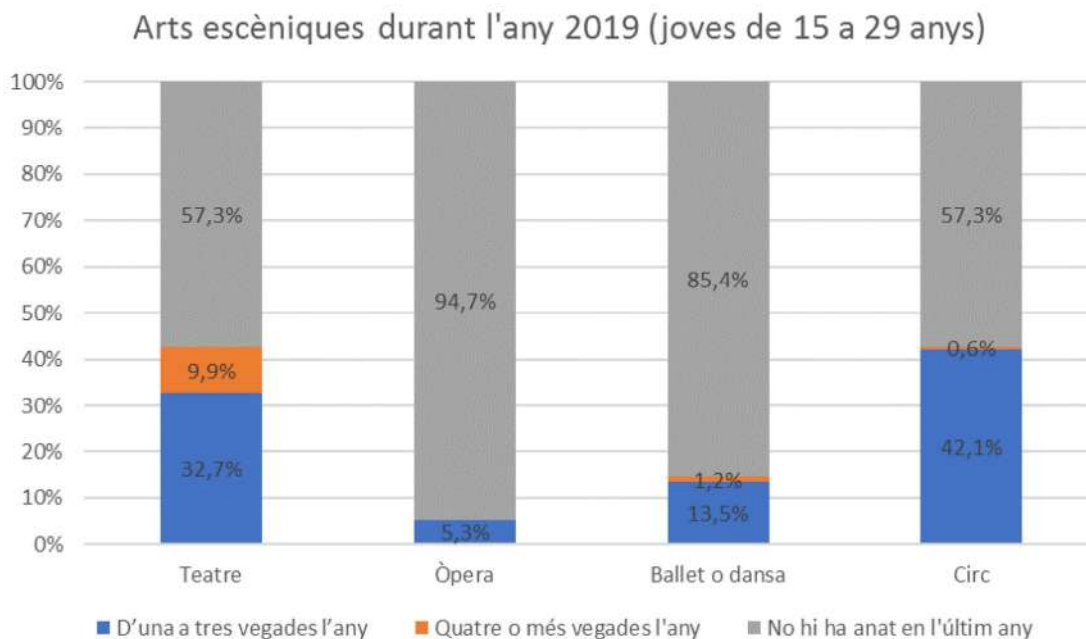
Aleshores, què fan els joves andorrans en el seu temps de lleure?

Assistència al cinema durant l'any 2019 (joves de 15 a 29 anys)

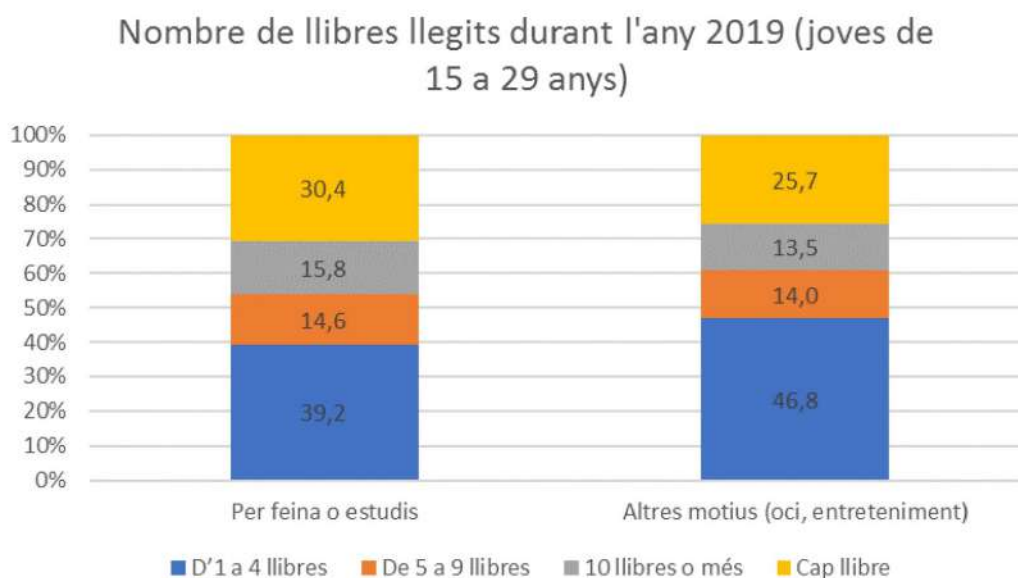
Font: Departament d'Estadística; CRES. *Enquesta sobre hàbits i pràctiques culturals 2019*

Doncs anar al cinema és un dels destins de lleure més concorreguts a Andorra, mentre que el ballet, la dansa o el circ no tenen èxit.

Font: Departament d'Estadística; CRES. *Enquesta sobre hàbits i pràctiques culturals 2019*

Finalment, llegir encara és una de les aficions que sembla que per als joves té força interès.

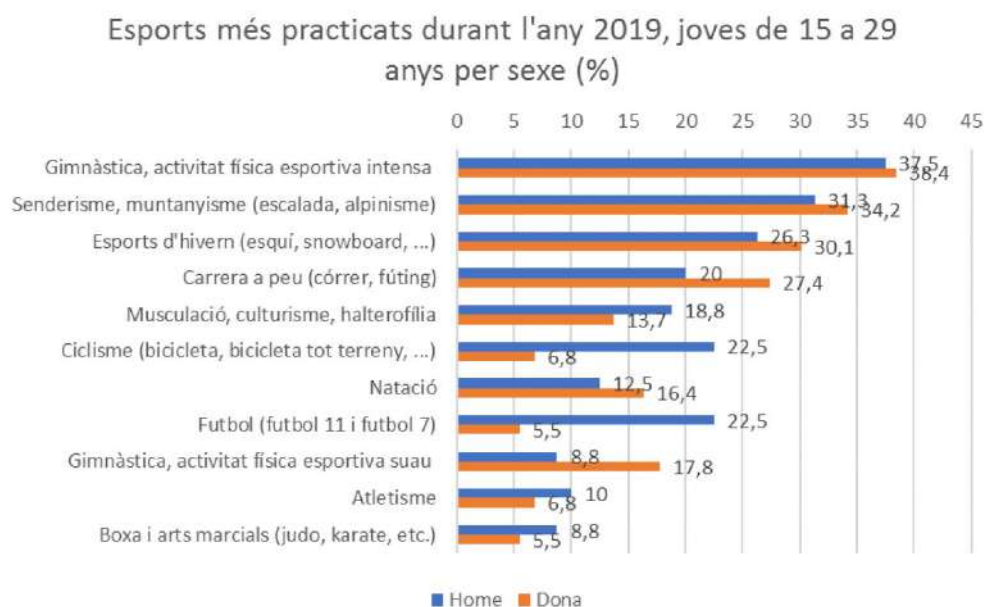

Font: Departament d'Estadística; CRES. *Enquesta sobre hàbits i pràctiques culturals 2019*

El vincle que genera la participació en activitats socials i de lleure a Andorra té un altre vessant que és l'activitat esportiva. L'interès dels andorrans en l'esport és el següent, segons dades de 2019, destacant que són els joves els que més en demostren:

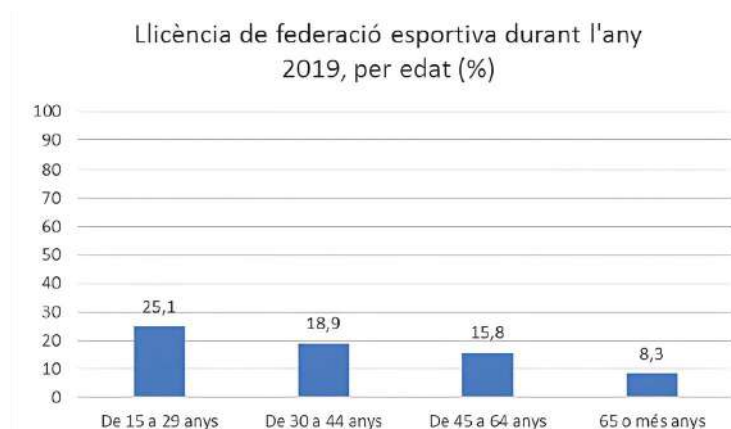
	De 15 a 29 anys	De 30 a 44 anys	De 45 a 64 anys	65 o més anys	TOTAL
Esport en general	7,5	6,8	6,4	5,5	6,6
Practicar esport	7,5	6,9	5,7	4,6	6,2
Assistir a esdeveniments esportius	5,5	5,1	4,3	3,6	4,7
Veure o escoltar esdeveniments esportius per mitjans no presencials	5,1	4,8	4,7	4,5	4,8
Informar-se sobre esport per mitjans no presencials	5,0	4,6	4,5	4,0	4,5
Jugar a videojocs vinculats a l'esport	3,2	1,6	0,7	0,3	1,3

Pel que fa a la pràctica de l'esport, aquests són els més habituals. Lògicament, els esports de muntanya i de neu hi tenen un pes específic.

Font: Departament d'Estadística; Centre de Recerca Sociològica. *Enquesta sobre hàbits i pràctiques esportives. Any 2019.*

I dels practicants, els que es federen són:

Font: Departament d'Estadística; Centre de Recerca Sociològica. *Enquesta sobre hàbits i pràctiques esportives. Any 2019.*

El que demostra la gràfica és que els joves són els que es prenen seriosament l'esport, gairebé una quarta part dels menors de 30 anys. Per tot plegat, les xifres indiquen que hi ha oferta per als joves i que els gustos i hàbits d'aquests, tant a Catalunya com a Andorra, passen per la música i l'esport, però que amb ajuda, orientació i adequació de l'oferta es podria ampliar molt més l'interès i l'ús d'altres àmbits culturals.

De fet, aquest és el paper que fan els espais i les oficines de joventut dels consells comarcals fent de difusors i altaveu de les activitats que associacions i administracions organitzen per ells, però també ajudant a fomentar aquest associacionisme que tanta falta fa. En aquest sentit, les oficines donen suport a les entitats i disposen en algunes comarques d'un tècnic compartit per ajudar als ajuntaments. També vetllen per les polítiques de joventut i assessoren en matèria d'activitats de lleure.

Cal fer especial esment del projecte d'Andorra la Vella del Rusc, que és un espai multifuncional i de dinamització, obert per a joves de 12 a 35 anys. Ofereix fins i tot suport psicològic, programes de diàleg intergeneracional, promouen la festa "La Juve" perquè l'organitzin els col·lectius juvenils, tenen un consell de participació, una ràdio i pòdcasts.

El Govern d'Andorra també ha creat organismes de participació per als infants i els joves amb la Taula de la Joventut, el Fòrum de la Joventut o el Carnet Jove, que també existeix a Catalunya. De la mateixa manera, les administracions catalanes

i del Principat desenvolupen programes que fomenten la participació i implicació dels joves, com per exemple de cooperació transfronterera (Trampoline), ajuts per a l'emancipació, subvencions a entitats juvenils o trobades amb sectors professionals.

La Generalitat, mitjançant la Direcció General de Joventut, fomenta aquesta participació i la vincula amb la solidaritat que és un dels valors que atreu més els joves i que té programes impulsats des de la Unió Europea. Per exemple, hi ha plans de voluntariat, per estar acreditat com a monitor de lleure, el voluntariat per la llengua o els viatges solidaris. També s'ofereix des de Joventut, informació i recursos útils per a les entitats juvenils i també per als qui volen participar-hi o crear-ne una de nova, sobre el programa europeu Erasmus, s'orienta sobre associacions estudiantils, sindicats, consells escolars i claustres, formacions polítiques, solidàries o veïnals i tot plegat per ajudar els joves amb interessos perquè puguin trobar el seu espai d'implicació, lleure i participació amb la societat. Cal, però, molta més difusió d'aquesta feina que es fa de les oficines i espais joves.

També hi ha moltes entitats cíviques i culturals que fomenten aquesta participació i implicació dels joves. Les associacions de defensa de la llengua, les entitats de balls tradicionals, però sobretot actualment les propostes de dansa moderna i urbana també estan agafant molta embranzida i capten l'interès de molts joves. N'hi ha moltes i és dels col·lectius joves que creixen, també gràcies a xarxes socials com Tik Tok.

Cal promoure un lleure segur, divers i inclusiu i que l'oferta estigui a l'abast de totes les economies i de tots els veïns i veïnes, donat que els espais on practicar el lleure, l'oci i l'esport i el cost d'algunes disciplines poden ser una barrera.

L'oci sempre va darrere dels estudis per als més joves i, per tant, les instal·lacions i serveis destinats a aquest lleure cal que estiguin coordinats i ho posin fàcil. A les Jornades es va plantejar, en aquest sentit, la dificultat que els joves hagin d'estudiar fora mentre que la colla d'amistats i el lleure el tinguin establert a la seva població habitual o familiar.

El lleure i l'esport arregen, creen comunitat i generen vincles. Per això fan falta recursos, espais i oferta per canalitzar les ganes i no crear frustracions per manca de lleure col·lectiu ni afavorir l'individualisme o l'aïllament cap a les pantalles.

ACCIONS ÀMBIT 6

- 1- Creació d'espais per als joves. Llocs que ells puguin gestionar i/o desenvolupar activitats.**
- 2- Formar els joves en gestió d'entitats. Cal que sàpiguin les obligacions i les tasques que corresponen als que han de liderar una associació (fer pressupostos, altes i baixes, quotes, comptes i tresoreria, facturació...), encara que sigui de forma genèrica. Això els dona autonomia.**
- 3- Crear òrgans de debat i participació juvenil als organismes locals, comarcals i territorials. I si ja existeixen, donar-los impuls per estar més presents o que tinguin un marge de decisió en assumptes que els afecten.**
- 4- Obligació de les administracions a demanar informes i opinió als òrgans de representació juvenil a l'hora d'aprovar o tramitar els principals assumptes del territori.**
- 5- Suport econòmic a les entitats de joves per facilitar el desenvolupament d'activitats i la implicació de més joves en les organitzacions.**
- 6- Foment de les activitats extraescolars, del lleure organitzat i amb una oferta variada a l'abast de tothom.**
- 7- Programes intergeneracionals per aprofitar la saviesa i experiència dels grans i crear vincles.**
- 8- Programació cultural local i/o comarcal feta o aprovada pels joves.**
- 9- Impuls a les activitats artístiques o als joves que tenen inquietuds i sensibilitats artístiques, ja siguin en les arts escèniques, musicals o plàstiques.**
- 10- Masterclass o tallers per part d'influencers, esportistes d'elit o artistes coneguts per captar interessats en el lleure o en disciplines artístiques.**
- 11- Procurar instal·lacions adequades per a l'esport i l'oci. Espais segurs i inclusius.**

LIDERATGE

Administracions, oficines comarcals de joventut, entitats juvenils, instituts i escoles, federacions esportives i INEFC.

DE LA REFLEXIÓ A L'ACCIÓ

7. SOSTENIBILITAT

La qüestió de la sostenibilitat i del canvi climàtic preocupa als joves. Més enllà dels tòpics de salvar el planeta, la joventut d'avui és conscient que el clima està canviant, que els recursos naturals estan amenaçats i que el seu entorn serà diferent a curt, mitjà i llarg termini amb fenòmens meteorològics més extrems i canvis estructurals en aspectes bàsics com l'alimentació o l'energia. Així, en una economia molt supeditada al turisme i la natura, sembla evident que hauran de canviar alguns paràmetres per subsistir.

A les Jornades per a l'excel·lència vam tenir la prova quan des del Fòrum de la Joventut d'Andorra ens van explicar que en les enquestes fetes a peu de carrer entre els joves, aquests van manifestar que el medi ambient és avui la seva principal preocupació.

A partir d'aquí, les grans solucions que necessita el planeta sembla que s'allunyen tal com s'està configurant el nou ordre geopolític mundial. Per tant, cal activar solucions locals i territorials de manera urgent, així com preparar-nos pels canvis que vindran.

Per posar-nos en context, les pròximes dècades seran més càlides i les projeccions de precipitacions assenyalen que aniran en descens. El darrer Atles Climàtic de Catalunya (1991-2020) dibuixa una

Catalunya en la qual només el 38% serà humida, corresponent a l'àrea del Pirineu. El 10%, és a dir, el Pla de Lleida, serà semiàrida, mentre que el 52% restant serà la Catalunya seca, incloent-hi tot el litoral. La temperatura mitjana anual continuarà augmentant a tot el país. Tant és així que pot augmentar fins a 3 °C l'any 2050 en l'escenari d'emissions de gasos d'efecte hivernacle més intensiu.

Les empreses i les institucions s'han posat a treballar per reduir despeses en energia, mitjançant plaques solars i altres alternatives, com les làmpades LED o una millor gestió de l'aigua i dels residus. També els vehicles elèctrics, ús de productes i embalatges ecològics o reciclables... És a dir, que tothom s'ha posat en marxa en aquesta qüestió. La Generalitat va posar en marxa al 2024 una nova línia de subvencions per a projectes tecnològics que busquin contribuir a lluitar contra el canvi climàtic. Aquesta línia té per objectiu ajudar les empreses a generar productes, processos o serveis enfocats tant a la reducció de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (és a dir, mitigar aquest impacte), com a la reducció de la vulnerabilitat de les empreses davant dels impactes del canvi climàtic (adaptació davant d'aquest repte). El pla preveu ajuts de fins a 90.000 € per projecte.

Alguns projectes a favor de la sostenibilitat al Pirineu són, per exemple, Bio For Piri, que és un projecte liderat per la Fundació Catalunya La Pedrera en coordinació amb 5 entitats referents en els seus àmbits: el Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC); la Fundación para la Conservación del Quebrantahuesos; la Fundación Empresa & Clima; la Fundació Pau Costa; i la Fundació Integra Pirineus. I l'objectiu implica impulsar la bioeconomia forestal a través de la gestió dels boscos com a solució a dos dels grans reptes de la zona: els grans incendis forestals i el repte demogràfic. El projecte es va iniciar a principis de 2024 i desplegarà les seves accions fins al desembre de 2025 en dos àmbits geogràfics prepirinencs: Alinyà, a l'Alt Urgell (Catalunya); i Aínsa-Sobrarb, a Osca (Aragó). I en tres grans línies de treball: La prevenció d'incendis forestals i la gestió del bosc, l'impuls de la bioeconomia forestal i la transferència de coneixement.

L'Euroregió Pirineus - Mediterrània es va crear l'octubre de 2004 i agrupa actualment les regions de Catalunya, illes Balears, Llenguadoc-Rosselló i Migdia-Pirineus. L'objectiu és crear un pol de desenvolupament sostenible basat en la innovació i la integració social i econòmica del seu territori i també treballar per identificar els punts de convergència que permetin multiplicar l'impacte de les polítiques regionals de lluita contra el canvi climàtic.

Una altra iniciativa la va prendre la Comunitat de Treball dels Pirineus (CTP) a través de l'Observatori Pirinenc de Canvi Climàtic (OPCC),

que lidera el nou projecte PYRENEES4CLIMA en el qual participen altres 46 entitats espanyoles, franceses i andorranes que busquen reforçar la resiliència als Pirineus a través de l'aplicació de mesures d'adaptació al Canvi Climàtic. Aquest projecte PYRENEES4CLIMA es defineix com una comunitat de muntanya transfronterera resilient al clima als Pirineus i ja compta amb finançament dels 20 milions d'euros del programa europeu LIFE i es desenvoluparà fins a desembre de 2030. La finalitat del projecte és la implementació de l'Estratègia Pirinenca del Canvi Climàtic, la primera estratègia europea dissenyada específicament per a una bio regió de muntanya i transfronterera.

Especialment interessant aquest pla al Pirineu català perquè abordarà aquest any mateix vuit accions molt destacades. No són pròpiament polítiques de joves o per als joves, però sí per al Pirineu, de forma immediata i amb implicació de moltes entitats i empreses del territori. Un repàs ràpid d'aquestes accions passen en l'àmbit de la comprensió dels impactes climàtics per dos plans pilots al Parc Natural de l'Alt Pirineu i a la Cerdanya: L'estudi de la variació de la temperatura del Pirineu i l'anàlisi de la raó per la qual s'escalfa més l'alta muntanya que les valls pirinenques, amb la construcció d'una base de dades detallada de les zones d'estudi; i el càlcul d'una sèrie d'indicadors climàtics en determinats llocs específics i/o sensibles del massís com són les estacions d'esquí, ecosistemes vulnerables (llacs i glaceres), o boscos singulars, entre d'altres.

En relació amb l'economia de muntanya adaptada s'han previst tres experiències. La primera, a la Jonquera (Alt Empordà), consistirà en una recreació de paisatges resilients, promovent la ramaderia extensiva, el pasturatge i els sistemes silvo-pastorals. La segona, a Sant Llorenç de Morunys, la Coma i la Pedra, Guixers, i Olius (Solsonès) i Alp (Cerdanya) se centrarà a restablir la cadena de valor bosc/fusta per millorar l'adaptació i el desenvolupament dels boscos al canvi climàtic. La darrera, a Vallter 2000, a Setcases (Ripollès), anirà adreçada a acompanyar els gestors de les estacions d'esquí a definir alternatives més adaptatives i donar suport a la transició cap a estacions de muntanya.

Pel que fa a la protecció de la població i del territori davant dels riscos naturals o climàtics i del deteriorament dels recursos, s'han contemplat tres projectes més. A la Cerdanya es durà a terme una anàlisi i avaluació de la qualitat de l'aire per identificar quines condicions climàtiques són les que condicionen els nivells dels principals contaminants atmosfèrics, i fer una estimació de l'exposició de la població i dels ecosistemes. A la Vall de Boí es desenvoluparan solucions basades en la natura per reduir els impactes dels riscos meteorològics extrems, com les pluges torrencials. Finalment, al canal Algerri-Balaguer i al Canal d'Urgell s'avaluaran els recursos

hídrics futurs i es generaran escenaris de demanda de reg d'aquesta important zona de regadiu, que s'alimenta de l'aigua de les Nogueres i del Segre, tot considerant els diferents mètodes de reg.

ACCIONS ÀMBIT 7

- 1- Desenvolupar projectes locals sobre sostenibilitat amb participació directa de col·lectius de joves. Arranjar espais verds, articular polítiques de reciclatge o d'energia verda liderats pels joves...**
- 2- Aposta per la sostenibilitat, és a dir, rehabilitació energètica dels edificis, ús eficient de l'aigua, impuls del transport públic...**
- 3- Desestacionalització del turisme de muntanya.**
- 4- Aposta clara per la fusta com a recurs energètic, per a la construcció i l'elaboració de subproductes i bio productes.**

LIDERATGE

Departaments de Territori, Acció Climàtica, Empresa i Treball, Govern d'Andorra, ACEM i empreses titulars de les estacions d'esquí, Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida, empreses energètiques...

DE LA REFLEXIÓ A L'ACCIÓ

8. ADMINISTRACIÓ

Capítol extra en el document de conclusions i propostes que vol ser també un reconeixement a les oficines comarcals de joventut i als seus tècnics. Durant les Jornades va quedar demostrat que es tracta de professionals preparats i especialment implicats que els manca suport i difusió en tots els programes que intenten desenvolupar, així com més recursos humans i econòmics per dur-los a terme. I també manca coordinació, entre comarques veïnes per aconseguir una major acceptació i rellevància en programes comuns.

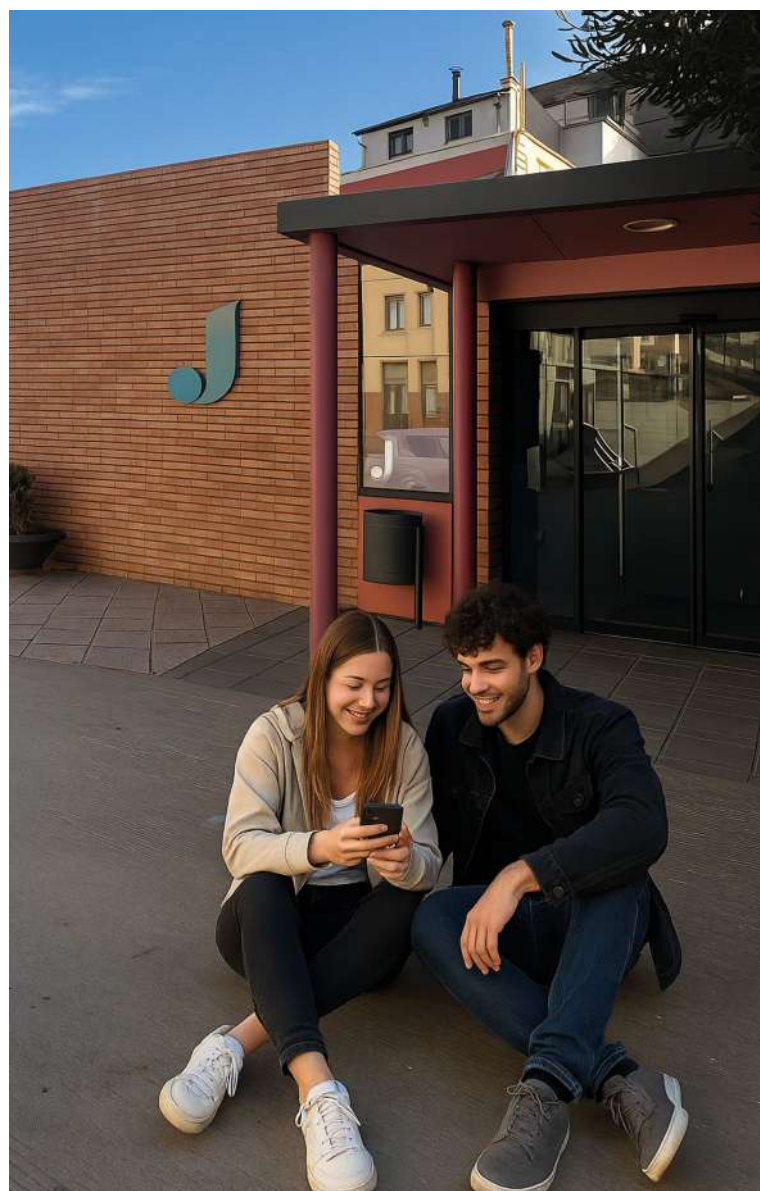
També cal que les oficines estiguin a disposició dels joves en horaris que els puguin ajudar. Es pot comprovar que moltes d'elles fan horari de matí o en algunes ocasions fins a les 17.00 hores. Seria aconsellable, dins dels marges que les condicions laborals ho permetin, que aquest horari fos també de tarda, que és quan els joves no estudien o bé, ampliar plantilles.

A la vegada, cal que les administracions superiors apostin d'una manera clara per comptar amb els joves. No només calen escoles i instituts en condicions, cal que institucions com la Diputació de Lleida, la Generalitat, el Conselh d'Aran o el Govern d'Andorra facin més i, fins i tot, en algun cas, de manera coordinada per procurar una major participació, implicació i presència dels joves en les seves polítiques i òrgans de decisió.

Les administracions apareixen gairebé en totes accions que es proposen en aquest document i no és perquè sigui fàcil fer recaure el pes de les responsabilitats en els polítics, sinó que cal articular polítiques més concretes i efectives i destinar més diners perquè altres, siguin les oficines comarcals o bé les entitats juvenils, les que puguin desenvolupar més activitats i més programes.

Per part de la Unió Europea, ha aprovat una estratègia en matèria de joventut per al període 2019-2027 per involucrar, connectar i capacitar

als joves, a la vegada que es busca impulsar la participació dels joves a la vida democràtica i cívica; i també connectar el compromís voluntari, la mobilitat en l'educació, la solidaritat i la concòrdia intercultural. Igualment, es pretén donar suport a la capacització dels joves mitjançant la qualitat, la innovació i el reconeixement del treball en l'àmbit de la joventut.

Altres iniciatives d'aquesta estratègia són el finançament del programa Erasmus+, destinat a l'educació, la formació, la joventut i l'esport. Per al període 2021-2027, el 10,3% del pressupost (uns 2.500 milions d'euros) es destinen a activitats en l'àmbit de la joventut. També el programa DiscoverEU que dona als joves de 18 anys l'oportunitat de viatjar durant un mes per Europa i descobrir la diversitat i el patrimoni cultural europeu i crear vincles amb persones de tota Europa. Un altre pla és el Cos Europeu de Solidaritat, posat en marxa el 2018, i destinat a oferir als joves d'entre 18 i 35 anys l'oportunitat de participar en activitats solidàries a l'estranger o al mateix país mitjançant un voluntariat, pràctiques o una feina en àmbits tan diversos com la salut o la protecció del medi ambient. Finalment, destacar la Garantia Juvenil, creada el 2013, i que és un sistema que permet a les persones joves tenir accés a una oferta de qualitat en la recerca de feina, d'educació continuada, de formació d'aprenent o d'un període de pràctiques durant els primers quatre mesos en perdre una feina o en acabar els estudis.

Per part de l'Estat Espanyol, el Instituto de la Juventud (INJUVE) és l'organisme de suport a les polítiques adreçades als joves, però que es limita a convocar premis i redirigir accions als programes europeus. Això passa perquè les competències en aquesta matèria estan traspassades a les comunitats autònomes i als municipis. Així,

l'Injuve convoca premis i reconeixements al periodisme juvenil, associacions, a la creació, emprenedors o investigadors.

En altres comunitats i països es repeteixen estructures en matèria de polítiques de joventut, de manera que els organismes oficials fan feines i estableixen programes d'assessorament, orientació i dinamització, actualment molt enfocats a la formació, la mobilitat universitària i a l'emancipació i l'accés a l'habitatge. Per destacar alguna iniciativa singular, caldria viatjar fins a Suïssa, un país amb més de 80 parlaments juvenils en els quals els joves reben formació sobre participació política. Suïssa és la democràcia que més votacions populars celebra del món. No obstant això, els estats en general ajuden poc a preparar els joves per ser ciutadans políticament actius. Per aquest motiu, a Suïssa van crear els parlaments juvenils.

La festa dels ciutadans joves és una institució a Suïssa i simbolitza el moment en el qual els ajuntaments donen la benvinguda als suïssos i suïsses que en arribar als 18 anys assoleixen la majoria d'edat cívica. Així, els joves d'aquest país que desitgen participar en política poden afiliar-se a un partit, associar-se a moviments de protesta o participar en un parlament juvenil. És com una mena de camp d'entrenament sense entrenador i des d'on s'estimula l'automotivació, l'autogestió i l'autoempoderament.

ACCIONS ÀMBIT 8

1- Millorar els serveis, els recursos i les competències de les oficines comarcals de Joventut. Millorar també la coordinació entre les oficines del Pirineu.

2- Crear serveis itinerants que puguin desenvolupar-se periòdicament en petits nuclis o fora de la capital. En aquest sentit, cal millorar molt el transport públic per facilitar també la mobilitat dels joves per poder gaudir de programes i activitats que els puguin interessar.

3- Compartir i coordinar projectes per a joves, com ja es fan en alguns casos a les oficines comarcals amb aspectes vinculats a l'emprenedoria. Donar-los major difusió, també entre entitats adultes perquè vegin que hi ha una oferta per a joves que cal fer-hi lloc i canalitzar.

4- Adaptar els horaris de les oficines de joventut a les necessitats dels joves, donat que moltes ara fan horari només de matí o fins a primera hora de la tarda.

LIDERATGE
Administracions.

AGRAÏMENTS

Des de l'Associació Jornades per a l'excel·lència volem donar les gràcies a totes aquelles persones que van participar presencialment en aquesta onzena edició pel seu interès i participació activa, i per haver contribuït a l'èxit d'unes jornades que s'han convertit en un potent altaveu de les comarques del territori de muntanya. També volem agrair als espectadors que van seguir les sessions per *streaming* o a través de la transmissió en directe de Lleida TV. Totes les sessions es poden recuperar al web www.jornadesperalexcellencia.cat.

Gràcies també a tots els ponents que, generosament, han compartit amb nosaltres la seva saviesa, les seves investigacions, els seus

projectes i, sobretot, la seva experiència en els diferents àmbits que hem tractat enguany. Ens han demostrat que obrir un espai de diàleg i d'anàlisi interessa i és necessari i, ara, hem de demostrar que passant a l'acció es poden canviar les coses i superar reptes.

I, per descomptat, gràcies a totes les empreses i administracions que heu cregut en el projecte de les Jornades per a l'excel·lència i que aposten pel Pirineu. El vostre compromís fa créixer el territori i les persones que hi vivim.

Joan Tort
Lleida / Esterri d'Àneu
Març de 2025

ORGANITZA

Jornades per a l'excel·lència

PATROCINADORS

**Transformació
Econòmica**
de les Illes de Llevant, Pirineu i Aran

Diputació de Lleida
Patronat de Promoció Econòmica

Govern d'Andorra

**AJUNTAMENT
D'ESTÈRRI D'ÀNEU**

**Conselh
Generau
d'Aran**

**Generalitat de Catalunya
Departament de Drets Socials
i Inclusió**

FEDA

IDAPA
Institut per al Desenvolupament
i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran
Institut entant Desenvolupament
e era Promoció de l'Alt Pirineu e Aran

ACCIÓ
Generalitat
de Catalunya

Solve
advisors group

CERVÓS

**Cambra de Comerç
de Lleida**
Delegació del Pallars Sobirà

**CONSELL COMARCAL
PALLARS SOBIRÀ**

ESPÒNSORS

**Ajuntament
d'Alt Àneu**

**Ajuntament de
La Guingueta d'Àneu**

COELL
amb tu cap al futur

pimec
Micro, petita i mitjana
empreses de Catalunya

**FUNDACIÓ
PLANES
CORTS**

PallarsActiu

Universitat de Lleida

**ECOMUSEU
VALLS D'ÀNEU**

WICAT
CONNECTEM L'ALT PI

LA VANGUARDIA

L'ESTUDI D'ÀNEU

AndorraDifusió

IESE
Business School

Ràdio Seu

COL·LABORADORS

El País
Hotel - Restaurant

CASA COSTA

CASA BRUNA

LA MORERA

**FARMA
ESTÈRRI**
Farmàcia i Ortopèdia

Borda Ignàstia

**Café i Hotel
PESSETS**

**HOTEL
PESSETS**

POLDO

BELART
Arquitectes, Tècnics i Enginyers d'Edificació

CASTELLARNAU
RESTAURANT
HOTEL

**Form de pa • pastisseria
L'ANEUENCA**

HATRINERA*
SPA**

LO PALLER
HOTEL RESTAURANT

PQADDOCK
AGÈNCIA COMUNICACIÓ

FARRÉ RICOU CONSTRUCCIONS SL

**LAMORA
Grup**

HOTEL DE L'ÀNEU

HOTEL DE L'ÀNEU

MUNTANYA D'IDEEES

GESTIÓ 9

OciPirineus

**Pirineus
Parc
Aventura**

ARANTEC

**CASA
MANELLA**

**ASSESSORIA
VALLS D'ÀNEU**

VORAPARC

AGRISA

bnc

GORMOND

tyke

FREIXESPLA
DISEÑO Y COMUNICACIÓN VISUAL

**photoand
graphic**

Embotits Estèrri

Escola La Closa

CEADP

**INS HUG ROGER III
SORT**

mOntanyanes
EXPERIÈNCIES CULTIVALS
PER A LA MUNTANYA DE L'ÀNEU

**POSADA
D'ÀNEU**

**Terra
d'Opportunitats**

ETH GALIN REIAU

AMB EL SUPORT DE

**Ajuntament
d'Espòt**

**Ajuntament
de Llavorsí**

**Ajuntament
de Riap**

**Ajuntament
de Tremp**

**Ajuntament de
Baix Pallars**

AJUNTAMENT DE LA POBLA DE SEGUR

oficina Jove
del Pallars Sobirà

oficina Jove
del l'Alt Urgell

oficina Jove
del Pallars Jussà

oficina Jove
de l'Alt Ribagorça

oficina Jovenessa
de la Vall d'Aran

oficina Jove
de la Cerdanya

Les veus que van donar inici a aquesta memòria

FONTS D'INFORMACIÓ

- IDESCAT.
- Estadística d'emprenedoria 2019-2020. Generalitat de Catalunya.
- L'habitatge a l'Alt Pirineu i l'Aran. Sílvia Rodríguez. 2021.
- Pla Nacional de Joventut de Catalunya 2030. Generalitat de Catalunya.
- Pla Nacional de Joventut 2025-2028. Govern d'Andorra.
- Observatori de la Joventut 2022. Govern d'Andorra.
- Pla Local de Joventut de Tremp 2021-2025.
- Pla Local de Joventut de la Pobla de Segur. 2021-2025.
- Pla Jove d'Organyà. 2022-2025.
- Situació i necessitats de la joventut a Ponent i l'Alt Pirineu i l'Aran. A partir de l'Enquesta de la Joventut de 2022. Generalitat de Catalunya-Universitat Rovira I Virgili.
- Pla Comarcal de Joventut de l'Alt Urgell. 2022-2025. Consell Comarcal de l'Alt Urgell.
- Pla d'Actuació de Polítiques de Joventut. 2017-2020. Generalitat de Catalunya.
- Informes dels espais de treball monogràfics del Pla d'actuació territorial de joventut. 2017-2020.
- Sumari de les Jornades per a l'excel·lència. 2024.
- <https://www.youthforum.org/>
- <https://www.injuve.es/>
- Atles Climàtic de Catalunya (1991-2020).
- Observatori Pirinenc de Canvi Climàtic (OPCC).

Jornades
per a l'excel·lència

jornadesperalexcellencia.cat